Ազգ

Azg armenian daily

5 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1994 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ # 190 (693)

Թուրքիայից Հայաստան մուտք գործած 3 զինյալներ ձերբակալվեցին սահմանին

ՄՈՍԿՎԱ, 4 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՍՆԱՐՔ: Անդրկովկասի հատուկ սահմանապահական օկրուգի Արտաշատի ջոկատի ռուս սահմանապահների կողմից ձերբակալվել են 3 զինված անձինք, որոնք ցանկանում էին Թուրքիայից անցնել Հայաստանի տարածք: Այդ մասին «Նովոստի» գործակալության թղթակցին հայտնեցին Ռուսաստանի Դաշնային սահմանապահ ծառայության մամուլի կենտրոնում: Սահմանախախտներից բռնագրավված է 3 ատրճանակ եւ 2 ռադիոկայան: Սահմանի խախտման փաստի առթիվ հետաքննություն է վարվում:

Հերթական Սեմինարը՝ Երեւանում

Սեպտեմբերի 11-12-ը Երեւանում կանցկացվի Սեւծովյան տնտեսական համագործակցության խորհրդարանական վեհաժողովի իրավաքաղաքական կոմիտեի նիստը: Այդ մասին մեր թղթակցին հայտնեց ԳԽ մամուլի կենտրոնի ղեկավար Վահագն Մկրտչյանը: Նիստի օրակարգի հարցերը դեռեւս ճշտվում են: Նախնական տվյալների համաձայն, նիստին կմասնակցեն 11 երկրների 40 պատգամավորներ:

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ

Հանրապետության նախագահը վերադարձավ Երեւան

Երեկ Փարիզի վրայով Երեւան վերադարձավ հանրապետության նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը, Նյու Յորքում ՄԱԿ-ի 49-րդ նստաշրջանի աշխատանքներին մասնակցելուց եւ այնուհետեւ Փարիզում, դեպի Երեւան վերադարձի ճանապարհին, տեղի հայ համայնքի հետ հրապարակային հանդիպում ունենալուց հետո: Նյու Յորքից Փարիզ մեկնելուց առաջ, ինչպես հաղորդել էինք, նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը ոչ պաշտոնական երկօրյա այց կատարեց Ուրուգվայ, որտեղ հասավ, ինչպես հաղորդում է մեր թղթակիցը Մոնտեվիդեոյից, սեպտեմբերի 30-ին, առավոտյան ժամը 11.20-ին, ուղեկցությամբ տիկին Լյուդմիլա Տեր-Պետրոսյանի, դոկտ. Շահեն Կարամանուկյանի եւ տեր եւ տիկին Հրայր Հովնանյանի: Օդանավակայանում նախագահը դիմավորվեց Ուրուգվայի Հանրապետության նախագահի արարողապետի եւ հայ համայնքի ներկայացուցիչների, ինչպես նաեւ ՀԲԸ Միության Նուպարյան Մանուկյան վարժարանի աշակերտության եւ ուսուցչական կազմի կողմից:

Ոչ պաշտոնական այդ այցի բուն նպատակը ծրագրված հանդիպումն էր Հարավային Ամերիկայի հայ գործարար մարդկանց եւ բարերարների հետ: Բրազիլիայից, Արգենտինայից եւ Ուրուգվայից ժամանած ավելի քան 60 գործարար մարդկանց հետ նախագահի հանդիպումը տեղի ունեցավ Ուրուգվայի առողջարանային գեղատեսիլ քաղաքի՝ Պունտա դել Էստեի Մենտ Ռաֆայել հյուրանոցում, որը պատկանում է Յոլանդա Մանուկյանին: Հոկտեմբերի 1-ին տեղի ունեցած այդ հանդիպման ընթացքում երկար ճառով հանդես եկավ նախագահ Լ. Տեր-Պետրոսյանը, եւ առավելապես անդրադարձավ Հայաստանի եւ Ղարաբաղի դիմագրաված դժվարություններին եւ արձանագրած հաջողություններին: Ներկաները տեղում կատարեցին [illegible] նվիրատվություններ, որի ընդհանուր գումարը կազմեց շուրջ երկուսուկես միլիոն դոլար:

Հոկտեմբերի 2-ին նախագահը քաղաքավարական այց տվեց Ուրուգվայի նախագահ դոկտոր Լուիս Ալբերտո Լակալյեին, վերջինիս հետ արծարծելով երկու երկրներին հետաքրքրող հարցեր, որից հետո մեկնեց օդանավակայան:

Մադրիդ. Հայաստանն առաջարկում է պարտքերի մարման մեխանիզմ

«Վալյուտային ֆոնդի կողմից նշված պարտքերը պետք է ընդգրկվեն ընթացիկ սպասարկման տոկոսների համամասնությամբ, նկատի ունենալով վալյուտային ֆոնդի հիմնադիր կապիտալի սահմանափակությունը», այս առաջարկով հանդես եկավ ՀՀ վարչապետ Հրանտ Բագրատյանը հոկտեմբերի 3-ին Մադրիդում շարունակվող ՄՎՖ-ի եւ ՀԲ-ի տարեկան համաժողովում: Ինչ վերաբերում է պարտքի հիմնական մասի վճարմանը, ապա վարչապետն առաջարկեց այն վերափոխել ինվեստիցիաների: Նման մոտեցման շահեկանությունը Հայաստանի համար այն է, որ ՀՀ-ն ԱՊՀ երկրների շրջանակներում ոչ միայն վարկատու է, այլեւ՝ վարկառու: Այս առնչությամբ Հրանտ Բագրատյանը նշեց, որ ինքը ակնկալում է աջակցություն Ուկրաինայի կողմից Հայաստանի հանդեպ ունեցած միջպետական պարտքի ճանաչումը: Ինչպես հայտնեցին ՀՀ կառավարության մամուլի ծառայությունից, ընդունվել է նաեւ մի բանաձեւ ըստ որի Միջազգային վալյուտային ֆոնդի կողմից առաջիկայում կառաջարկվի փոխադարձ պարտքերի մարման պարտավորագիր:

Մշակվեց Թուրքմենստան-Թեհրան նավթամուղի 970 կմ հատվածի շինարարության նախագիծը

Այստեղ ավարտվել է Թուրքմենստանից Թեհրան ձգվող եւ 970 կմ երկարություն ունեցող նավթամուղի շինարարության տեխնոլոգիատնտեսական հիմնավորման մշակումը: Նավթամուղի 216 կմ երկարությամբ հատվածը անցնելու է Թուրքմենստանի տարածքով: Նավթամուղի տրամագիծը 720 մմ է: Ճանապարհին կտեղադրվեն 8 մղիչ կայաններ: Այդ նախագծին զուգահեռ կավարտվեն կառուցվող նավթամուղի թուրքմենական հատվածի ինժեներական հետազոտությունները: Որոշված է այդ հատվածում տեղադրել երկու կոմպրեսորային կայաններ:

ԲԻԶՆԵՍ ՏԱՍՍ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱՊԵՐ

Բրյուսելում լուծվեց հացի խնդիրը

Պետնախարար Շահբազյանը վերադարձավ 31 մլն. էկյու օգնության պայմանագրով

[illegible] ՄԱՍԻՐՅԱՆ

«Հայաստանը շուտով կստանա 31 մլն էկյուի պարենային անվճար օգնություն», այդ հայտարարությամբ սկսեց իր մամուլի ասուլիսը պետնախարար Վազգեն Շահբազյանը, որը նոր էր վերադարձել սեպտեմբերի 26-28-ը Բրյուսելում անցկացված եվրոպական տնտեսական համագործակցության երկրների խորհրդակցությունից, որտեղ քննարկվեց նախկին Խ. Միության հանրապետություններին մարդասիրական օգնություն ցույց տալու հարցը: Այդ ողջույթյամբ աշխատանքները սկսել էին դեռ գարնանը, նկատի ունենալով առաջիկա ձմեռը: Վերջնական խորհուրդը որոշում էր ընդունել նախկին Խ. Միությանը 200 մլն. էկյուի պարենային օգնություն ցույց տալու մասին: Այդ գումարը իր հերթին բաժանվել է երկու ծրագրի. որոնցից առաջինի սահմաններում նախատեսվում է 125 մլն էկյու: Մինչ այդ, 20 մլն էկյուն բաժանվել էր, որից Հայաստանը ստացել է 4 մլն. էկյու: Բացի Հայաստանից, օգնություն կտրվի նաեւ խորհրդակցության մասնակից Վրաստանին, Ադրբեջանին, Տաջիկստանին եւ Կիրգիզստանին: 125 մլն-ից Հայաստանին տրվող 31 մլն. էկյուն պետք է տրվի ոչ թե գումարի, այլ պարենի ձեւով. 150 հազար տոննա հացահատիկ, 30 հազար տոննա ալյուր եւ 2 հազար տոննա ձիթապտղի ձեթ:

Պետնախարարի կարծիքով, նոյեմբերի 20-ին կստացվի ցորենի առաջին չափաբաժինը, եւ մինչեւ 1995 թ. հունվարի վերջը առաքումը կավարտվի:

Տես # էջ 2

ԲՐՅՈՒՍԵԼ

Հայաստանն այսօր կմիանա ՆԱՏՕ-ի ծրագրին

Այսօր, հոկտեմբերի 5-ին Հայաստանի արտգործնախարար Վահան Փափազյանը Բրյուսելում կստորագրի ՆԱՏՕ-ի «Գործակցություն հանուն խաղաղության» ծրագրի «Գործունեության շրջանակները սահմանող փաստաթուղթը»: Հիշեցնենք, որ դեռ 1992 թ. մարտի 10-ին Հայաստանը միացավ Հյուսիսատլանտյան համագործակցության խորհրդին: Այս քաղաքական մակարդակի զարգացման հաջորդ խոշոր նախաձեռնությունը հանդիսացավ ԳՀԽ ծրագիրը: «Միանալով ԳՀԽ ծրագրին, Հայաստանը հնարավորություն կստանա ավելի ակտիվ մասնակցելու ինչպես ՆԱՏՕ-ի հետ համատեղ գործունեությանը, այնպես էլ համաեվրոպական կառույցներում, ինչպիսիք են ԵԱՀԽ-ն, ՀԱՀԽ-ն, դրանով իսկ զերծ չմնալով համաշխարհային կարեւորություն ունեցող քաղաքական գործընթացներից եւ ամրապնդել իր միջազգային հեղինակությունը», մամուլում հայտարարել է ՀՀ արտգործնախարարի տեղակալ Էդուարդ Ձուլոյանը, միաժամանակ նշելով, թե ԳՀԽ-ին միանալով Հայաստանը կկարողանա իր զինված ուժերը կազմավորել արդի պահանջներին համապատասխան:

ՄՈՍԿՎԱ

Երկու տարուց շուտ միության հույս չկա

ՄՈՍԿՎԱ, 4 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՌԻԱ-ՍՆԱՐՔ: «Պետք է խոստովանել, որ միարժեքական միասնական դաշտը չի հաջողվի վերստեղծել ոչ այս, ոչ էլ հաջորդ տարի: Փոքր հույս կա 1996 թ. միավորել [illegible] պայմանական հանրապետությունները»: Այդ մասին Մոսկվայում բացված «Միասնական միարժեքային դաշտի վերստեղծումը պատմական անհրաժեշտություն է» միջազգային գիտաժողովում հայտարարեց Պետդումայի ԱՊՀ-ի եւ հայրենակիցների հետ կապերի կոմիտեի նախագահ Նիկոլայ [illegible]: Խորհրդաժողովը կազմակերպել են Ռուսաստանի կոմկուսի կենտրոնը եւ ԽՍՀՄ ժողովուրդների կոմիտեն:

ԿՈՎԿԱՍ

Բաքվում վերստին կրակում են, ընդդիմության ջոկատները շտապում են մայրաքաղաք

Բաքվում իրավիճակը մնում է ծայրաստիճան լարված: Ադրբեջանական ռադիոյի համաձայն, իրադարձությունների հետագա զարգացումը կախված կլինի նրանից, թե ինչպես կավարտվեն Հեյդար Ալիեւի եւ Ջավադով եղբայրների միջեւ ընթացող բանակցությունները, որոնք պետք է տեղի ունենային հոկտեմբերի 3-ին, ժամը 14-ին: Սակայն դատելով նրանից, որ նույն օրը երեկոյան Ալիեւը Ադրբեջանում արտակարգ դրություն է մտցրել 60 օրով, պետք է ենթադրել, որ բանակցությունները [illegible]: Մինչդեռ Ադրբեջանի տարբեր շրջաններից շտապ կերպով Բաքու են հասնում ՄՀՕՋ-ի նորանոր ջոկատներ՝ իրենց հրամանատար, ՆԳ փոխնախարար Ռովշան Ջավադովի եւ նրա եղբոր՝ ապստամբների մյուս ղեկավարի պաշտպանելու նպատակով: Ներկայումս վերջիններս գտնվում են ՄՀՕՋ-ի մշտական բազայի տարածքում, որը գտնվում է Բաքվից մի քանի կմ հեռավորության վրա եւ լրիվ շրջապատված է կառավարական զորքերով: Ըստ որոշ կառավարական ուժերը ճամբարի շուրջ կենտրոնացրել են ոչ միայն ռազմական տեխնիկա, այլեւ ծանր հրետանի: Ներկայումս ճամբարում կենտրոնացած են 450-500 մոտոհրաձիգներ: Հոկտեմբերի 3-ին կառավարական ուժերի ռազմական մի ուղղաթիռ գնդակոծել է ճամբարի տարածքը, սակայն պատասխան կրակից հետո հեռացել է: Ջավադով եղբայրների կողմնակիցները սկսել են կառավարական ջոկատներ հավաքել:

Տես # էջ 3

Ռուսները անտեղի են համարում Չեչնիայի դիմումը Թուրքիային

ՄՈՍԿՎԱ, 3 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՌԻԱ-ՍՆԱՐՔ: Ռուսաստանի ԱԳՆ խոսնակի վարչության փոխտնօրեն Ալեքսանդր Ուդալցովը միջազգային իրավունքի տեսակետից անտեղի անվանեց Թուրքիայի նախագահին Չեչնիայի արտգործնախարարի հղած դիմումը: Դիմումի մեջ խոսվում է Ռուսաստանի ղեկավարության կողմից Չեչնիայի նկատմամբ բացահայտ ագրեսիայի մասին: Չեչնիան Ռուսաստանի Դաշնության մասն է, ընդգծեց դիվանագետը, եւ նրա հետ փոխհարաբերությունները Ռուսաստանի ներքին ու ոչ թե միջազգային գործ են: Բացի դրանից չի պահպանվել դիմումի ձեւաչափը, որը Ուդալցովի կարծիքով, նույնպես դուրս է գալիս միջազգային քաղաքականության վարվելակերպի շրջանակներից: Միեւնույն ժամանակ, Թուրքիայի պաշտոնական շրջանները հայտնել են, գրում է «Թըրքիշ դեյլի նյուզ» թերթը, որ Չեչնիան չի դիմել Անկարային օգնության խնդրանքով, եւ եթե նույնիսկ դիմեր, ապա կառավարությունը կխուսափեր նման լուծել ներքին տարաձայնությունը ռազմաքաղաքական միջոցներով, չանտեսելով Ռուսաստանի տարածքային ամբողջականության կարեւորությունը:

■ *Լրագրողների հետ հանդիպում: Երեւանի պետական համալսարանի 75-ամյակի կապակցությամբ այսօր, հոկտեմբերի 5-ին, ժամը 11-ին, համալսարանի գիտխորհրդի նիստերի դահլիճում կկայանա համալսարանի ռեկտոր, ակադեմիկոս Ռադիկ Մարտիրոսյանի հանդիպումը լրագրողների հետ: Հրավիրված են բոլոր թերթերի, լրատվական գործակալությունների ու միջոցների ներկայացուցիչ լրագրողները:*

ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՒՄ

Լորդ Չեննոն. «Նավթամուղը անկախություն կտա Ղարաբաղին»

Ավանդապահ բրիտանացիները խոսում են սահմանների փոփոխության մասին

ՎԱՀՐԱՄ ԱՂԱՋԱՆՅԱՆ, Ստեփանակերտ

Անգլիական լորդերի հետ ընթրիքին, որին սիրալիր լորդ Չեննոնը հրավիրել էր Ստեփանակերտում «Ազգի» թղթակցին, խոսակցությունը ինքնաբերաբար վերածվեց հետաքրքրաշարժ մի հարցազրույցի, որը շոշափում է Անդրկովկասում անգլիական ներկայության հավանականության առանձնահատկությունները: Զույգին մասնակցում էին հոկտեմբերի 1-ին Ստեփանակերտ ժամանած Մեծ Բրիտանիայի խորհրդարանի պատգամավորության յոթ անդամները:

— Պարոն Չեննոն, ո՞րն է ձեր այցելության հիմնական նպատակը:

— Նախեւառաջ նշեմ, որ պատվիրակությունը կազմված է չորս անձերից, որոնք ներկայացնում են Անգլիայի խորհրդարանի երկու պալատները: Այցելության հիմնական նպատակն է ծանոթանալ Հայաստանի եւ հատկապես Ղարաբաղի, ընդհանրապես Կովկասում ստեղծված իրադարձությունների հետ, ինչքան կարելի է շատ տեղեկություններ հավաքել տեղի կառավարական ներկայացուցիչներից անգլիական խորհրդարանին եւ մյուս գործընկերներին մեր տպավորությունների մասին փոխանցելու համար:

— Ձեր կարծիքով, ինչպես է առնչվում եւ առնչվո՞ւմ է արդյոք ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման ընթացքը ադրբեջանական նավթի բաշխման հետ կապված իրադարձություններին:

— Կասկածից չէ, որ նավթը չափազանց կարեւոր, եւ կասպի կարեւորագույն նշանակությունն ունի համաշխարհային դիվանագիտության մեջ, մանավանդ հատկապես Կովկասում անգլիական դիվանագիտության համակարգում: Ու ես խորապես համոզված եմ, որ այն կարեւոր դեր է խաղում նաեւ Ղարաբաղի խնդրի կարգավորման մեջ:

Տես # էջ 2

digitised by A.R.A.R.@

ՄԻՋՊԵՏԱԿԱՆ

Բրյուսելում լուծվեց հացի խնդիրը

Սկիզբը էջ 1

Ըստ նախնական պայմանավորվածության, կտրոնային համակարգով ալյուրի եւ ձեթի իրացումից ստացված գումարները կնպատակաուղղվեն սոցիալական այլ ծրագրերի կատարմանը, որը լրացուցիչ կքննարկվի կառավարությունում: Տեղափոխման խնդիրը նույնպես լուրջ քննարկման առարկա է դարձել: Վրաստանի, Հայաստանի ու ԵՄՀ-ի միջեւ եռակողմ պայմանագիր է ստորագրվել, ըստ որի Վրաստանը պարտավորվել է Հայաստանի հասանելիքը ժամանակին տեղ հասցնել: Ընդ որում, տեղափոխման համար, Փոթիից մինչեւ Այրում հայկական կողմը վճարում է 1 տոննայի համար 14 դոլլար սակագին, իսկ Բաթումից մինչեւ Այրում՝ 16 դոլլար:

Իր հերթին Հայաստանը մի անգամ եւս նշել է, թե մեր հանրապետությունը մնում է տրանզիտի համար բաց երկիր: Ընդ որում, տրանզիտի վերաբերյալ պայմանագիր են ստորագրել Հայաստանի եւ Վրաստանի տրանսպորտի նախարարները:

Իհարկե, նախնական քննարկումների առարկա է դարձել նաեւ Իրանի եւ Թուրքիայի տարածքով հնարավոր փոխադրումների հարցը, բայց այն կրել է մակերեսային բնույթ:

Գագիկ Շահբազյանի ասելով, ըստ տոյ նոր փաստաթուղթ կստորագրվի նաեւ ԱՄՆ-ի հետ, բայց քանի որ քննարկումները դեռ չեն սկսվել, նախօրոք որեւէ արդյունքի մասին վաղ է խոսել:

Պատասխանելով մեր այն հարցին, թե արդյոք վտանգված չէ՞ ամերիկյան կտրոնով կարագի հոկտեմբեր ամսի բաժանման հարցը, քանի որ առեւտրի օբյեկտները դրամական փոխանցումները ուշացրել են, պետնախարարը համաձայնելով մեզ հետ, ասաց, թե այդ հարցը քննարկվել է, եւ ինչը մինչեւ հոկտեմբերի 7-ը ժամանակ է տվել, և թե չբավարարեն, ապա մեղավորները խստագույնս կպատժվեն:

ՏԻԳՐԱՆ ԱՍԱՏՐՅԱՆ

Ֆրանսիական դպրոցը շինվում է

ԵՐԵՎԱՆ, 3 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՓԱՍ: Ինչպես արդեն տեղեկացրել ենք, երկրաշարժի հետեւանքով լիովին քանդված ֆրանսիական դպրոցը կառուցելու նպատակով մեծ աշխատություն ցուցաբերեց Սարսելի «Ճարտարապետությունը Հայաստանի համար» ընկերությունը, որը եւ ներկայացրեց դպրոցի վերակառուցման նախագիծը: Այս տարվա հուլիսին Ֆրանսիայի մշակույթի եւ ֆրանկոֆոնիայի նախարար Ժակ Տուբոնը դրեց դպրոցի հիմնաքարը: Ինչպես տեղեկացրեց դպրոցի պատվիրատու GIA հայկական միջմասնագիտական խմբավորման ներկայացուցիչ Կարեն Սերոբյանը, դպրոցը նախատեսված է 600 աշակերտի համար: Այն ունի 2 մասնաշենք՝ ուսումնական, արհեստանոցների եւ ճաշարանային: Սկսվում է մարզական մասնաշենքի նախագիծը: Արդեն ավարտված է ուսումնական եւ ճաշարանային մասնաշենքերի հիմքերի կառուցումը, հավաքվում է շենքի կմախքը: Դպրոցը շահագործման կհանձնվի 1995-96 ուսումնական տարվա սկզբին:

ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՒՄ

Լորդ Չենոն. «Նավթամուղը անկախություն կտա Ղարաբաղին»

Ավանդապահ բրիտանացիները խոսում են սահմանների փոփոխության մասին

Սկիզբը էջ 1

Սակայն ես այն կարծիքին եմ ու համոզված եմ, որ այս կարծիքին են նաեւ իմ գլխավորած պատվիրակության մյուս երեք անդամները, որ բավական չէ նավթ ունենալ, կարեւոր է նաեւ, որ այդ նավթը վաճառվի, հասնի իր նպատակակետին, իր հասցեատիրոջը, այսինքն այն երկրին, որտեղ նավթը պետք է իրացվի: Մենք պետք է մտածենք այդ ուղղությամբ, մշակենք նավթի փոխադրման ձեւերը եւ միջոցները: Կարծում եմ, որ գոյություն ունի Ադրբեջանի նավթը Եվրոպա փոխադրելու չորս տարբերակ: Այն կարող է փոխադրվել Ռուսաստանի եւ Բելառուսի տարածքներով դեպի Բալթիկ ծով, սակայն այս երթուղին կապված է մեծ ծախսերի հետ եւ խոստումնալից չէ: Նավթը կարող է հոսել Վրաստանի տարածքով դեպի Սեւ ծով, բայց տվյալ դեպքում Թուրքիան չի ցանկանում, որ նավթը փոխադրվի նավերով անցնելով Բոսֆորով: Կա նաեւ Ադրբեջան-Իրան տարբերակը, սակայն հաշվի առնելով վերջինիս հարաբերությունները Արեւմուտքի հետ, այս երթուղին նույնպես անիրականանալի է: Միակ խելամիտ ճանապարհն այն է, որ նավթը Հայաստանի, Նախիջեւանի եւ Թուրքիայի տարածքներով անցնի Միջերկրական ծով, որտեղ նավահանգիստներում Թուրքիան մեծ ուրախությամբ կօգնի նավթի իրացման հարցում: Դա միակ ճանապարհն է, որ կհանգեցնի Ադրբեջանի եւ Ղարաբաղի միջեւ խաղաղության հաստատմանը, անկախություն կբերի Ղարաբաղին եւ հսկայական շահաբաժին կտա Հայաստանին, վերջինիս տարածքը օգտագործելու համար:

– Հարց պատվիրակության բոլոր անդամներին: Պարոնայք, արդյոք դուք գտնո՞ւմ եք, որ վերջին տարբերակն իրոք իրականանալի է, եւ որ հարեւան պետությունների, մասնավորապես Ռուսաստանի կողմից խոչընդոտներ չեն առաջանա:

ԹՐԵՎԵՐՍ ԱՐԻԹ, *Համայնքների պալատի պատգամավոր, ներկայացնում է Պահպանողական կուսակցությունը*. – Ռուսաստանը միշտ եղել է հսկայական մի երկիր թե նավթի եւ թե բնական գազի տեսակետից: Բայց այս վերջին տարիներին նա դադարել է հիմնական ռեսուրսների արտահանող երկիր լինելուց: Այժմ խոչընդոտների մասին: Սակայն հարցիս իմ գործընկեր լորդ Չենոնին, եւ այնուամենայնիվ այն կարծիքին եմ, որ Ռուսաստանը պետք է օգտագործի նավթի, առնենք, գրեթե 80 տոկոսը, իսկ մյուս նավթային ընկերությունները, այդ թվում «Բրիթիշ փեթրոլեումը» 20 տոկոսը: Մինչեւ չի որոշվել նավթի պաշարների չափը եւ նավթն առայժմ չի արդյունահանվում, դեռ վաղ է խոսել, թե նավթը որ խողովակով եւ որ երկրին պետք է հասնի:

Համոզված եմ, որ Հայաստանը եւ Լեռնային Ղարաբաղը պետք է բացարձակ բարեկամական կապեր ստեղծեն իրենց հարեւան պետությունների, մասնավորապես Թուրքիայի հետ, որտեղ արդեն գոյություն ունի Իրաքից նավթ փոխադրող մի մեծ խողովակ: Եւ հավելեմ, թե Հայաստանի համար անվտանգություն կլինի, որ նման մի խողովակ իր տարածքով հասնի Թուրքիա: Այդ առումով կարեւորագույն նշանակություն ունեն Հայաստանի բարիդրացիական հարաբերությունները հարեւան երկրների հետ:

ԲԱՐՈՆՈՒՀԻ ՍԻԸՐ, *Լորդերի պալատի փոխխոսնակ, Լիբերալ-դեմոկրատական կուսակցության ներկայացուցիչ*. – Լիովին լորդ Չենոնի տեսակետին եմ: Ադրբեջան-Հայաստան-Թուրքիա տարբերակի իրականացման դեպքում շահագրգիռ բոլոր կողմերը կպաշտպանեն իրենց շահերը. Ադրբեջանն իր նավթը վաճառելով, Հայաստանը տրանզիտի համար, Թուրքիան իր նավահանգիստները շահագործելով: Չափազանց կարեւոր է, որ կողմերը համատեղ աշխատեն այս ծրագրի վրա, ընդունեն միասնական որոշումներ: Չեմ կարծում, թե որոշումները կընդունվեն շատ կարճ ժամկետներում, դա անկարելի է, բայց հնարավորությունները հսկայական են: Դժվարությունների առաջացման դեպքում հնարավոր է օգտվել նաեւ գոյություն ունեցող խողովակներից, բայց դա միայն անկայուն վիճակ ստեղծելով հետ: Անդրադառնալով նավթի դերին ղարաբաղյան խնդրում, կցանկանայի ընդգծել, որ այն, իհարկե, կարեւոր մաս է կազմում հակամարտության կարգավորման բնագավառում, սակայն նավթից բացի կան այլ լուրջ հիմնախնդիրներ, որոնք պետք է լուծվեն տարածաշրջանում տեւական խաղաղության հաստատման համար:

ՄԱՔՍ ՄԱԴԸՆ, *Համայնքների պալատի պատգամավոր, ներկայացնում է Լեյբորիստական կուսակցությունը*. – Մենք զարմացած եւ հիացած ենք Ղարաբաղի ժողովրդի տոկունությամբ, եղանք Շուշի քաղաքում, որտեղ զարմանալիորեն կարճ ժամկետում վերականգնում են ավերված տները եւ շինությունները: Միեւնույն ժամանակ համոզված ենք, որ ղարաբաղյան հակամարտության խնդիրը պետք է կարգավորվի դիվանագիտության շրջանակներում, հրապարակի պայմաններում: Գիտենք, թե ինչպիսի դժվար ժամանակ առաջ է կանգնած Հայաստանը, նույնպես եւ Լեռնային Ղարաբաղը:

– Պարոն Չենոնը չի՞ գտնում արդյոք, որ երբ նույնիսկ Հայաստանը եւ Ղարաբաղը չմերժեն նավթամուղի կառուցման հայտնի տարբերակը, Ադրբեջանը չի համաձայնվի դրա հետ, քանի որ Ղարաբաղը տվյալ դեպքում կստանա բավականին լուրջ քաղաքական արժեքներ:

ԼՈՐԴ ՉԵՆՈՆ. – Չեմ կարող ենթադրել, թե ինչ է մտածում Ադրբեջանի ղեկավարությունը այդ հարցի շուրջ: Մենք հանդիպել ենք պրագմատիկ մտածելակերպ ունեցող մարդկանց հետ, ու ելնելով այդ պրագմատիզմից, համոզված ենք, որ Ադրբեջանը որեւէ շահ չունի այդ պատերազմը շարունակելու մեջ եւ առայժմ ոչինչ չի ստանում իր նավթի դիմաց: Ներկայումս Ադրբեջանը չի կարողանում որեւէ կերպ շահագործել իր նավթը եւ նման է մի աղքատի, որը հնարավորություն չունի օգտագործել իր հարստությունը: Թուրքիան նույնպես շահագրգռված չէ հակամարտության շարունակվելու մեջ: Ռուսաստանը որեւէ շահույթ չի ստանում այս վիճակից: Թույլ տվեք մի քիչ երազել, երբ խաղաղ ծովափով Մինգրաքի մոտ գտնեն մի շիշ, որտեղ բանտված կլինի կախարդ ջինը, եւ կասեն նրան. «Այս ջինը մեր մի ցանկությունը ունենք, որ «Լուկօյլը» լիովին անցած դառնա նավթի բաշխման հարցում, վերացվի Հայաստանի շրջափակումը, Ադրբեջանը իրացնի իր նավթը, Ղարաբաղը 100 տոկոսով ստանա անկախություն, Թուրքիան պաշտպանի իր շահերը, եւ հաստատվի խաղաղություն»:

– Պարոն Չենոն, բոլորս համոզված ենք, որ ըստ բանտված ջինն անխուսափելիորեն ազգությամբ հայ կլինի, այնուհանդերձ, ուզում ենք ձեզ հնարավորին չափ շուտ հայտնաբերել այդ շիշը: Շնորհակալություն հարցազրույցի համար:

Զրույցը վարեց
ՎԱՀՐԱՄ ԱՂԱՋԱՆՅԱՆԸ

ՍՓՅՈՒՌՔ-ՀԱՅՐԵՆԻՔ

Երեւանում բացվեց ՀՕՖ-ի գրասենյակը

Երեկ հանդիսավոր պայմաններում բացվեց Հայ առաքելական եկեղեցու Ամերիկայի թեմի Հայ օգնության ֆոնդի Երեւանյան գրասենյակը, որի մի մասը վերանորոգման վերջնական ավարտից հետո կտրամադրվի Վետերանների միությանը, մյուս մասը՝ 1/3-ը ՀՕՖ-ին: Ինչպես նշեց ՀՕՖ-ի տնօրեն Ռոյ Քիկկյանը, շենքը օգտագործելու պայմանավորվածությունը կգործի 99 տարվա համար: Նրա ասելով, Մարխի փողոցի վրա գտնվող այդ շենքը նախկինում եղել է բանտ: Շենքի բացմանը ներկա էին կաթողիկոսական տեղապահ, Երուսաղեմի հայոց պատրիարք Թորգոմ արքեպիսկոպոս Մանուկյանը, ԱՄՆ-ի Արեւելյան եւ Արեւմտյան թեմերի առաջնորդներ Խաժակ արքեպիսկոպոս Պարսամյանը եւ Վաչե արքեպիսկոպոս Հովսեփյանը, Շիրակի թեմի առաջնորդ, Գրիգորիս արքեպիսկոպոս Բունիաթյանը, ՀՕՖ-ի ատենապետ Գեւորգ Հովնանյանը, ՀՕՖ-ի ԱՄՆ-ի գրասենյակի տնօրեն Եղնիկ Պալյանը, պետական այլ պաշտոնյաներ: «Այսուհետ եւս մենք կաշխատենք օգնել Հայաստանի ժողովրդին եւ ՀՕՖ-ի այս շենքի բացումը դրա վառ վկայությունն է», ասաց պրն. Գեւորգ Հովնանյանը:

Խաժակ սրբազանի ասելով, ՀՕՖ-ի ստեղծումը կապված է Հայաստանի երկրաշարժից հետո Թորգոմ պատրիարքի եւ Գեւորգ Հովնանյանի ազնիվ գործի կատարած այցի հետ: Այն ժամանակ սկսված համագործակցությունն առավել իր շարունակությունը ստացավ, երբ ԱՄՆ-կառավարության հետ համագործակցությամբ մարդասիրական օգնություն ուղարկվեց եւ շարունակվում է ուղարկվել Հայաստան:

ՀՕՖ-ը պետք է ավելի համագործակցի ծրագրեր մշակի եւ մարդասիրական նոր ու մնայուն նպատակներ առաջադրի», ասաց Խաժակ սրբազանը:

Արդեն խոսք առաջ եւ նոր շենքը օծեց հայրապետական տեղապահ Թորգոմ պատրիարքը: Նրա նախանձախնդիր Մարտին Կոմոյի ներկայացուցիչը հանձնեց ՀՕՖ-ի նախագահ Խաժակ արքեպիսկոպոսին: Շենքի բացումից եւ օծումից հետո, հյուրերը ունկնդրեցին «Քառյակման» խմբի եւ Կարինե Պետրոսյանի ղեկավարությամբ:

Ա.Հ.

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Սերտիֆիկատները մինչեւ 1995 թ. վերջը

Հոկտեմբերի 3-ին ՀՀ կառավարությունում տեղի է ունեցել Հայաստանում սերտիֆիկատների համակարգի ներդրման կազմակերպչական հարցերին նվիրված հանրապետական խորհրդակցությունը: Սերտիֆիկատների բաշխման տեսանկյունից հանրապետության ողջ բնակչությունը բաժանվել է 9 խմբի (մեծական բնակիչներ, փախստականներ, զինծառայողներ եւ այլն): Քաղաքացիների ցուցակների կազմումն ավարտվելու է մինչեւ 1995 թվականի հունվարի 15-ը: Սեփականաշնորհման առաջին սերտիֆիկատները քաղաքացիներին են բաժանվելու հոկտեմբերի 10-ից, իսկ կավարտեն հունվարի 31-ին: Սերտիֆիկատների սկզբնական արժեքը 10 հազ. դրամ է, ժամանակի ընթացքում այն կինդեքսավորվի: Գրանցված փախստականները սերտիֆիկատներ կստանան նույն կարգով, ինչ բոլոր քաղաքացիները:

ԼՏ

ՀԱՄԱՌՈՏ

«Հայաստան» հիմնադրամը Հադրութում

400 հազ. ԱՄՆ դոլլար կծախսվի Հադրութի շրջկենտրոնի համար կառուցվող 5 կմ անոց ջրմուղի եւ մեկ կայանի շինարարության վրա, որի ֆինանսավորումը «Արցախ» ծրագրի շրջանակներում իրականացնում է «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամը: Հիմնադրամի Լեռնային Ղարաբաղի ներկայացուցչության ղեկավար Նաիրա Պետրոսյանը հաղորդել է, որ ջրամատակարարման գծի շահագործումը, որի անցկացումը նախատեսված է ավարտել այս տարվա վերջում, թույլ կտա ամբողջովին լուծել ավանը ջրով ապահովելու խնդիրը: Հադրութում այդ կայանի շինարարությունը նախատեսված է կատարել հաջորդ տարի: Նույն տնտեսական ծրագրի շրջանակներում կատարվում է Ասկերան ավանի համար 8 կմ անոց եւ Մարտունի քաղաքի համար նախատեսված 11 կմ անոց ջրատարների անցկացումը: Երկու օբյեկտները նախատեսվում է շահագործման հանձնել ընթացիկ տարվա վերջում: «Հասկանալով ԼՂՀ-ի ժողտնտեսության վերականգնման եւ զարգացման այժմեականությունը, ասել է Ն. Պետրոսյանը, «Հայաստան» հիմնադրամի վարչությունն այս նպատակով բավականաչափ միջոցներ է հատկացնում, մեծապես վերահսկում այս կամ այն ծրագրի կատարման ընթացքը: Օրերս հիմնադրամի ներկայացուցչական պատվիրակությունն ուղեւորություն է կատարել շրջաններով՝ այցելելով ավարտված եւ կառուցվող օբյեկտները: Տեսածը գերազանցել է հյուրերի բոլոր ակնկալիքները, նրանք գոհ են մնացել ինչպես աշխատանքների կատարման որակից, այնպես էլ արագությունից»:

ԼՏ

■ ***Ստեղծվում է Հայաստանի հասարակական կազմակերպությունների միություն:*** *Հոկտեմբերի 1-ին տեղի ունեցավ Հայաստանի հասարակական կազմակերպությունների խորհրդի (ՀԿԽ) խորհրդաժողովը: Նրա խնդիրն է ստեղծել Հայաստանի հասարակական կազմակերպությունները (որոնց թիվը 600-ից անցել է) համախմբող մարմին՝ ժողովրդի ազգային խնդիրների լուծման գործում վերջիններիս դերն ուժեղացնելու նպատակով: Խորհրդաժողովին ներկա էին Հայաստանում գրանցված 30 հասարակական կազմակերպությունների ներկայացուցիչներ: Ներկաներին ողջունել է Հայաստանում ԱՄՆ-ի դեսպանի ներկայացուցիչ Բոլկո Տարասենկոն: Ակնկալվում է, որ ԱՄՆ-ի գլխավոր հյուպատոս Բասսո Վալին Հայաստան այցելության ժամանակ կհանդիպի նաեւ հասարակական կազմակերպությունների ներկայացուցիչների հետ:*

ԼՏ

■ ***Ղարաբաղի առաջին «Մարտական խաչը» Մանիկ Միրզոյանին:*** *«Առաջին աստիճանի մարտական խաչ» շքանշանով 14 մարդու պարգեւատրելու մասին ԼՂՀ ՊԽ առաջին հրամանագրի հրապարակումից անցել է մեկ տարի եւ մեկ ամիս: Այդ ցուցակում առաջինը հանգուցյալ Մանիկ Միրզոյանն էր: ՊԽ նախագահությունից հաղորդել են, որ այս ընթացքում ԼՂՀ-ի բարձրագույն շքանշանով է հարգվել հայրենիքի 63 պաշտպանի: 205 մարդ պարգեւատրվել է երկրորդ աստիճանի մարտական խաչով, շուրջ 1200-ը Շուշիի ազատագրման մասնակիցներին խորհրդարանի կողմից շնորհված մեդալով:*

ԼՏ

ՌԱՄԿԱՎԱՐ ԱԶԱՏԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության Դ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
Ֆաքս 562941, AT&T (7 8852) 151065
Գլխավոր խմբագիր
ՀԱԿՈԲ ԱՎԵՏԻՔՅԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՅՈՒԼԵՍ ԳԱՍՊԱՐՅԱՆ / 529221
Տնօրեն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍՅԱՆ / 562863
A STYLE համակարգչային ծառայություն / 581841
Ոճը եւ ձեւավորումը ՂԱԶԱԼ ՂԱԼՍԱՔԵԱՆԻ
Apple Macintosh համակարգչային շարվածք «Ազգ» թերթի
Azg armenian daily
LIBERAL DEMOCRATIC NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ՇՐՋԱՊԱՏ

Մինչդեռ Ռուսաստանն առայժմ ճնշում է ու պաստառում է այն փաստաթուղթը, որի համաձայն ինչպես նյութական, այնպես էլ իրավական օգնություն է հասկացվելու Էստոնիայի ռուսներին և ռուսախոսներին։ Էստոնիայից ռուսական զորքերի դուրսբերումը էլ ավելի արեց բնակչության այդ խմբի հետ կապված խնդիրները։ «Սեպտեմբերի 1-ին ոչ մի ռուս զինվոր չի մնա Էստոնիայում, Լատվիայում և ԳՖՀ-ում», հայտարարել էր Ռուսաստանի նախագահ Բորիս Ելցինը։ Նա կատարեց իր խոստումը։ Ստորագրեցին բոլոր պայմանագրերը, այդ թվում նաև «Ռուսաստանցի զինվորական կենսաթոշակառուների իրավունքների պաշտպանության մասին» համաձայնագիրը։ Այն իրավական հիմք է ստեղծում, որպեսզի ցանկության դեպքում կենսաթոշակառուներն օրինական հիմունքներով մնան Էստոնիայում։

...վական զգուշավոր կերպով։ Անհնայն համոզվածությամբ այդ երկրների ղեկավարությունը աչալուրջ հետևում է Ռուսաստանի ինչպես ղեկավարության մեջ, այնպես էլ ամբողջ երկրում տեղի ունեցող փոփոխություններին։ Կողմնորոշվելով հիմնականում դեպի Արևմուտք, Լատվիան և Լիտվան Ռուսաստանի և Արևմուտքի տարաձայնությունների վրա հիմնված իրենց խաղում կարծես թե հասել են որոշակի արդյունքների։

Այդ երկրները հնարավոր ամեն ինչ արեցին Եվրախորհրդի և Անվտանգության խորհրդի հիմնարար սկզբունքների, ինչպես նաև միջազգային իրավունքի նորմերին համապատասխան մնալու համար։ Խոսելով 1994 թ. հուլիսի 21-ին ընդունված «Քաղաքացիության օրենքի» մասին, որը Լատվիայի Եվրախորհուրդ ընդունելու վերջին նախապայմանն էր, Լատվիայի սեյմի նախագահ Անատոլի Գորբունովը

Ընդդիմության կողմն այնպես թե այնպես ազդում են մարդկանց տրամադրության և մտքի վրա։ Այս ամենի հետևանքով բալթյան երկրների գերբնակչության ռուսալեզու բնակչությունը համարում է «հայտնի» ընդդիմության շարժը։ Ռուսների «հայտնի» ընդդիմության էությունը դրա ռուսաստանյան կողմնորոշումն է։ Այնպես որ բալթյան երկրների պաշտոնական իշխանությունները իրենց ներքաղաքական գործունեության մեջ զգուշ են երկու ընդդիմությունների՝ քաղաքական ընդդիմության և ռուսալեզու բնակչության հետ։

Ռուսական զորքերի դուրսբերման և, այդ երկրների մամուլի արտահայտության համաձայն, «երկրորդ ախտահարության ավարտման» առթիվ համերաշխությունների ավարտվեցին, վերսկսվեց սովորական կյանքը, ուր իշխանությունների նոր հարցեր առաջադրեց Ռուսաստանի հետ իրենց փոխհարաբերություններում։ Մեծ

ԲԱԼԹԻԿԱ

Ռուսական զորքերի դուրսբերումը չլավացրեց տեղի ռուսների վիճակը

Սկսված շաբաթը Էստոնիայի ռուսալեզու բնակչության համար նաև որոշակի շարժման սկիզբն է։ Չնայած այս շաբաթվանից Էստոնիայի ռուսական համայնքի ակտիվիստները մտադիր են ամեն երկուշաբթի ցույցեր կազմակերպել Նարվայում Ռուսաստանի գլխավոր հյուպատոսության շենքի մոտ, որպեսզի Մոսկվայի ուշադրությունը բևեռեն Էստոնիայի ռուսալեզու բնակչության վտարումը կանխարգելող պայմանների վրա։ Երբ Ռուսաստանը չօգնի, ավելի քան 70 հազար քաղաքացիներ անխուսափելիորեն կարտաքսվեն հանրապետությունից, ասված է Ռուսաստանի արտգործնախարարությանն ուղարկված դիմումի մեջ։

Բայց երբ խոսվարանիքն, ինչպես ասում են, ամեն ինչ բարձր մակարդակի վրա է, առա կյանքում ամեն ինչ չէ, որ նույնքան հարթ է ընթանում։ Էստոնիայից ռուսական զորքերի դուրսբերումից անմիջապես հետո Ռուսաստանը ձեռնամուխ եղավ Էստոնիայի հետ իր սահմանների ճշգրտմանը։ Մամուլում լայնորեն գրվեց այդ մասին, և դա էլ ավելի բարդացրեց ռուսալեզու բնակչության վիճակը։ Ի պատասխան Էստոնիան տարածքային պահանջներ ներկայացրեց Ռուսաստանին։

Պաշտոնական Տալլինը գտնում է, որ իր գլխավոր խնդիրը Ռուսաստանին սահմանակից շրջաններում իրադրության կարգավորումն է, ժամը առաջիկում հայտարարեց Էստոնիայի կառավարության սահմանային հանձնաժողովի նախագահ Պրիյս Ռիյմանսը։ Նրա խոսքերով, այնտեղ մինչև օրս ազատ շփումներ գոյություն չունեն Ռուսաստանի օկուպացրած Պեչորայի երկրամասի և դրա այն մասի բնակիչների միջև, որը գտնվում է Էստոնիայի իրավասության տակ։

Սահմանի հետ կապված այս իրավիճակը միայն վատ ձևով գործադրելու նպաստավոր առիթ են ինչպես Ռուսաստանը, այնպես էլ Էստոնիան։

Մերձբալթիկայի մյուս երկու հանրապետություններում Լատվիայում և Լիտվայում ռուսալեզու բնակչության խնդրին վերաբերվում են բաթվարկել այն բոլոր դժվարությունները, որոնց վիճակվել էր բախվել օրենքի ընդունման ընթացքում։ Նա իր բոլոր ելույթներում նաև համոզված է, որ հարկավոր է անհրաժեշտ օրենք ընդունել ոչ քաղաքացիների և բոլոր արտասահմանցիների կարգավիճակի, ինչպես նաև հպատակության մասին։ Դրա հետ մեկտեղ հարկ է նշել, որ Եվրախորհուրդը չի շտապում բալթյան երկրներին ընդունել իր կազմում, քաս նրանցից, եղենյալ խիստ ծանրակշիռ պատճառներից։ Մերձբալթիկայի ռուսալեզու բնակչության խնդիրը Ռուսաստանի արտաքին քաղաքականության մեջ մյուս խնդիրների շարքում շատ կարևոր գործոններից մեկն է։ Տեղին է վերհիշել նաև Կալինինգրադի մարզի շատ կարևոր ռազմավարական դիրքի մասին։ Ինչպես Ռուսաստանի բոլոր շրջաններում, այստեղ ևս գործում են երկու պաշտոնական և ընդդիմադիր ուժեր։ Եվ երբ պաշտոնական Ռուսաստանը տարանցիկ փոխադրումների իր հարցերը հիմնականում կարգավորում է խաղաղ կերպով՝ բանակցությունների միջոցով, ապա ռուսական ընդդիմության ներկայացուցիչները Կալինինգրադի մարզի բնակիչների շրջանում իրենց քարոզչական աշխատանքում նշելով բալթյան երկրներում ռուսալեզու բնակչության վիճակը, կոչ են անում միավորվել և վերականգնել Ռուսաստանը ԽՍՀՄ-ի սահմաններում։

Մերձբալթիկայի երկրների նկատմամբ Ռուսաստանի արտաքին քաղաքական դոկտրինայում մեծ փոփոխություններ չկատարվեցին։ Բալթյան երկրների հետ երկկողմ հարաբերությունները կարգավորելու Ռուսաստանի բոլոր նախաձեռնություններն ու ձգտումները վկայում են, որ այդ երկրները հավասարեցված են ԱՊՀ մյուս երկրներին։

Ստացվում է այնպես, որ բալթյան երկրներն անջատվել են նախկին ԽՍՀՄ-ից, բայց դեռ ներկայացված չեն միջազգային այնպիսի կազմակերպություններում, որոնցից է Եվրախորհուրդը։ Բոլոր երեք երկրները, ունենալով հանդերձ Եվրոպային միավորվելու շատ մեծ ցանկություն, առավել և բազմակողմ գրավոր կերպով կարգավորում են իրենց փոխհարաբերությունները Ռուսաստանի և ԱՊՀ մյուս երկրների հետ։ Անցել են այն ժամանակները, երբ Ռուսաստանը ներգործում էր բալթյան դեպքերի վրա տնտեսական լծակների միջոցով (շրջափակում)։ Ներկայումս այդ բոլոր հարաբերությունները զուտ քաղաքական բնույթ են ստացել։ Բայց չնայած դրան, համենայն դեպս Մերձբալթիկան, այսպես թե այնպես, իր հայացքը կպահի Ռուսաստանին։ Ահա թե ինչու բալթյան երկրների ռուսալեզու բնակչության հարցը դեռ երկար ժամանակ առաջնահերթ և հիվանդագին կերպով ծառացած կլինի։

ՌՈՒԶԱ ԳԱԲՐԻԵԼՅԱՆ,
Պատմագիտության թեկնածու

ՄՈՍԿՎԱ

Ժողովրդավարները պահանջում են ճնշել ֆաշիստներին

ՄՈՍԿՎԱ, 4 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՌԻԱ-ՆՈՎՈՍՏԻ։ 1993 թ. հոկտեմբերյան իրադարձությունների տարելիցի առթիվ երկուշաբթի օրը Մոսկվայում տեղի ունեցած, ժողովրդավարական հասարակայնության ժողովի մասնակիցները պահանջեցին երկրում արգելել ֆաշիստական կազմակերպությունները։ Ինչպես իր ելույթում ընդգծեց ժողովրդավարական Ռուսաստան շարժման համանախագահ Լև Պոնոմարյովը, բացահայտորեն գործող այդ կազմակերպությունների նկատմամբ իշխանությունների թողտվությունը մեծացնում է նոր խռովության վտանգը։ Ժողովի հավանությանն արժանացավ ժողովրդավարական շարժումների ղեկավարների այն մտադրությունը, որ մոտ օրերս Ռուսաստանի նախագահին ուղարկել նամակ, որով կոչ անել թույլ չտալ, որ հիտլերյան ֆաշիզմի նկատմամբ տարած հաղթանակի հոբելյանի նախօրեին ֆաշիզմն իրավունք ստանա Ռուսաստանում։ Ռուսաստանի ժողովրդավարական ընտրության կուսակցության նախագահ Եգոր Գայդարի կարծիքով, 1993 թ. հոկտեմբերի 3-ին ընդդիմությունը փորձել էր երկրում սանձազերծել քաղաքացիական պատերազմ, որը կանխել էր ոչ թե բանակը, այլ ժողովրդավարությունը պաշտպանելու եկած մոսկվացինե-

ՈՒԿՐԱԻՆԱ

Կիև. Հանցախմբերը ծլում են

ԿԻԵՎ, 3 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՍՆԱՐՔ, ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ։ Վերջերս Կիևում հաճախակի են դարձել մաֆիական տարբեր խմբերի զինված բախումները, լրագրողներին հայտարարեց Ուկրաինայի նոր ներք. գործնախարար Վլադիմիր Ռադչենկոն։ Այսպես, օրերս, ննջակամեծից գնդակոծվեց ազատ ըմբշամարտի հանրապետական ֆեդերացիայի նախագահ Բորիս Սավլախովի ավտոմեքենան։ Նա տեղական հանցաշխարհում հայտնի դեմք է։ Գնդակոծման հետևանքով ուղևորներից մեկն սպանվեց, մյուսին հիվանդանոց տարան ծանր վիճակում։ Ինքը մարզիկը չտուժեց։ Զենքի հետ սխալ վարվելու հետևանքով զոհվեց նաև կովկասցի ահաբեկիչը։ Չնայած դրան, Ռադչենկոն նշեց. «Քրեածին իրավիճակն Ուկրաինայում դրախտային է Ռուսաստանի համեմատությամբ»։

ՎՐԱՍՏԱՆ

Երկաթուղային վթար Վրաստանում

ԹԲԻԼԻՍԻ, 4 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՍՆԱՐՔ։ Երկուշաբթի օրը երկաթուղային վթար տեղի ունեցավ Վրաստանի արևմուտքում։ Ինչպես հայտնեցին հանրապետության ՆԳՆ մամլո կենտրոնում, այդ օրը մոտավորապես ժամը 16.30-ին Խաշուրի քաղաքից ոչ հեռու, Մարելիսի-Խարագաուլի տեղամասում ռելսերից դուրս է եկել ցորենով բեռնված 8 վագոն։ Դրա հետևանքով վնասվել է 80 մետր երկաթուղային պաստառ։ Այդ գծամասում գնացքների երթևեկությունը ժամանակավորապես դադարեցված է մինչև վերականգնման աշխատանքների ավարտը։

Պոկվել էր «Էստոնիայի» նավախելը

ՀԵԼՍԻՆԿԻ, 4 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՌԻԱ ՍՆԱՐՔ։ Ինչպես հայտարարեցին «Էստոնիա» լաստանավի կործանման պատճառները հետազոտող միջազգային հանձնախմբի ներկայացուցիչները, ստորջրյա նկարահանումները ցույց են տվել, որ նավախելը իսպառ բացակայում է։ Այնտեղից էին նախապես մեքենաները բեռնվում ավտոմեքենաները։ Լաստանավի փեղկերը, որոնք մեծ է արտահոսքի հավանականությունը, տեղում են, բայց վերևից կիսաբաց են մեկ մետրի չափով։ Ըստ երևույթին գոյացած ճեղքից ջուրն այնպիսի ուժով է ներխուժել, որ նավը կորցրել է հավասարակշռությունը և շրջվել է։ Նավախելը դեռ չի հայտնաբերվել։ Հետաքննությունը շարունակվում է։

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ

Սեփականաշնորհումն ուղեկցվում էր սանձարձակ կաշառակերությամբ

ՄՈՍԿՎԱ, 3 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՌԻԱ ՍՆԱՐՔ։ Երկրում խոշորամասշտաբ սեփականաշնորհումն ուղեկցվում էր սանձարձակ կաշառակերությամբ։ Երբ նույն եռամսյակի սկզբի արժեթղթերի շուկայում, հետևանքները կարող են տխուր լինել, այստեղ մամլո ասուլիսում հայտարարեց Տնտեսական ազատության կուսակցության ղեկավար Կոնստանտին Բորովոյը։ Նրա կարծիքով, ներկա իրավիճակում պաշտոնյաները մասնավոր կյանքով կհարստանան, ինչպես պատահեց էներգետիկ պաշարների օգտագործման ընթացքում, իսկ քաղաքացիները կզրկվեն լոռ ու ինքնահաց նախիրի գեր կկատարեն զոնդերի և ֆինանսական աշխատանքների համար։

ԱԴՐԲԵՋԱՆ

Բաքվում վերստին կրակում են, ընդդիմության ջոկատները շտապում են մայրաքաղաք

(Սկիզբը էջ 1)

Միաժամանակ «Փաստ» գործակալությունը հաղորդում է, թե դեռևս սեպտեմբերի 26-ին հաղորդագրություններ էին ստացվում այն մասին, որ բացահայտ առճակատում է հասունանում Ադրբեջանի ներքգործնախարար Ռամիլ Ուսուբովի և իր տեղակալ Ռովշան Ջավադովի միջև։ Հաջորդ օրը, երբ Հեյդար Ալիևը գտնվում էր Նյու Յորքում, Ջավադովի գլխավորած ժողովրդավարական երիտասարդության կազմակերպությունը հայտարարություն տարածեց, որ մեղադրում էր ՆԳ նախարարին և մի շարք այլ ղեկավարների հանրապետությունում առճակատում սերմանելու համար։ Ինչպես հայտնի է, սրանից հետո Բաքվում գրանցվեցին հայտնի ողբերգական իրադարձությունները։ Հոկտեմբերի 2-ի երեկոյան ժամը 20:30-ին ելույթ ունենալով հանրապետական հեռուստատեսությամբ, գլխավոր դատախազ Ալի Օմարովը հայտարարեց, որ ձերբակալվել են ՄՀՕՋ-ի երեք մարտիկներ, որոնք կասկածվում են նշված սպանությունների մասնակցելու համար։ Նա նշեց նաև, որ գտնվել է այն մեքենան, որ օգտագործել են մարդասպանները։ Սակայն դատախազական ընթացող հետաքննությունը հրամայեց անունները տալ։ Այս ելույթից 30-40 րոպե անց ՄՀՕՋ-ի ջոկատները շրջապատեցին հանրապետական դատախազության շենքը, և շուտ անց սկսվեց փոխհրաձգություն։ Այս ջոկատները գլխավորում էր Խաչմազի շրջանի դատախազ, Ռովշան Ջավադովի եղբայր Մահիր Ջավադովը։ Նրանք շտապ արգելափակեցին բոլոր մուտքերն ու ելքերը, իսկ կողեկցի շենք գտնվող գլխավոր դատախազին ու մյուս անձանց պատանդ վերցրեցին։ Ըստ որում Օմարովը խոստովանեց, թե գործել է Ռասուլ Գուլիևի հրահանգներով։ Քիչ ավելի ուշ նրանց օգնության հասավ Ռովշան Ջավադովը ՄՀՕՋ-ի ևս 40 մարտիկներով։ Նրանք պահանջեցին անհապաղ խորհրդարանի նիստ գումարել և քննել խոսնակ Ռասուլ Գուլիևին, ներքին գործերի նախարար Ռամիլ Ուսուբովին ու գլխավոր դատախազ Ալի Օմարովին պաշտոնանկ անելու հարցը, միաժամանակ ազատ արձակել ձերբակալված երեք ՄՀՕՋ-ականներին։ Ռովշան Ջավադովը միաժամանակ հայտարարություն արեց, որ ինքն ընդունում է նախագահ Հեյդար Ալիևին և պատրաստ է հավատարմորեն ծառայել նրան։

Դատախազության շենքը հարձակվողների ձեռքում մնաց հոկտեմբերի 2-ի ժ. 9:30-ից մինչև հոկտեմբերի 3-ի առավոտյան ժ. 8-ը։ Ընթանում էին անընդհատ բանակցություններ։ Հանրապետական հեռուստատեսությամբ Հեյդար Ալիևը կոչ արեց հարձակվողներին դադարեցնել անօրինական գործողությունները և ելույթում զգուշացրեց, որ սա հեղաշրջման փորձ է, որ ղեկավարվում է հանրապետությունից դուրս գտնվող անձանց կողմից։ Չնայած բախումներից զոհվածների մասին պաշտոնական տեղեկություններ չեն հաղորդվել, սակայն Հեյդար Ալիևն իր ելույթում նշեց, որ անկարգությունների հետևանքով կան զոհեր։ Դատախազության շենքն, այդուհանդերձ, ազատվեց երեք կալանվածներին ազատ արձակելուց հետո միայն։ Ինչպես երևում է, Ռովշան Ջավադովն այս ամենից հետո կտրուկ փոխել է իր կարծիքը Ալիևի մասին։ Նա լրագրողներին հայտարարել է, որ կորցրել է հավատը Ալիևի նկատմամբ և մեղադրել է նրան հակաօրինական գործունեության, որը անձանց ազատությունը մասնակից լինելու և Ադրբեջանում իրավիճակի ապակայունացնելու համար։

Ինչ մնում է ենթադրյալ անխուսափելիորեն պետք լուրերին, ապա ըստ դրանց, Ալիևի Նյու Յորքում գտնվելու օրերին պետք է իրականացվեր պետական հեղաշրջում և պետք է սահմանադրության գահ զբաղեցներ նաև խորհրդարանի խոսնակ Ռասուլ Գուլիևը։ Առայժմ անհայտ է մնում վարչապետ Սուրաթ Հուսեյնովի դիրքորոշումն այս հարցում։ Հուսեյնովը, ունենալով «հեղաշրջման» ռուսական փորձ և մարտական ջոկատներ, թերևս կարող էր ուժ հավաքել մտքերի հարաբերակցության խնդրում։

Ասվում է նաև, որ Ալիևի ղեկավարած պաշտոնական պաշտպանության ինքնապահության հնարավորություն չպետք է տրվեր վերադառնալ Բաքվի օդակայանում։ Ըստ ուշ հաղորդագրությունների, Ալիևի վերադարձի օրը օդակայանը 40 րոպե գտնվել է հեղաշրջման նախապատրաստողների ձեռքում։ Այս տեղեկությունը, սակայն, պաշտոնական աղբյուրները չեն հաստատում։ Ա. Ռ.

digitised by A.R.A.R.@

Քրոնիկոն

Երբ նրանց մեկնման ժամկետը բերի հետեւում, սկսեցի աչքի անցկացնել գրառումներս, արդեն ուշադրություն չդարձնելով կապավորի ու տարբեր ստորաբաժանումների հրամանատարների բարձր փոխկանչերին:

Ըստի ոնս: Ծնունդով դաշտային Ղարաբաղից: Մարտական սոյա: Անցել է Ղարաբաղյան պատերազմի շատ փուլերով եւ գրեթե բոլոր ճակատային գծերով ու գյուղերով: Կոմանդոսը նրա մասին. «Լավ է, որ գոնե նա կա կողքիս: Ճիշտ է, հազվադեպ եմ կողքիս պահում: Հենց որ վաս է, նրան եմ ուղարկում»: Նրան ես տեսել եմ Մարտակերտում: Այդ նա էր օգնության հասել: Այնուամենայնիվ, փրկել էր գյուղի մի մասը, թշնամուն հետ շպրտելով Ղարաբաղի սահմաններից: Ռոդին ծնվել է 1969 թվականին Գորիսում: Ավարտել է ասամանյակը, ծառայել բանակում: Ինստիտուտ չի դիմել: Հոր հետ կռվողներում է անցնում իր համալսարանները: Երկուսն էլ մի բոյի են, թիկնեղ, ռազմիկ նման երկարահասակ Օլեգը կարող է վազել վայրի խոյի պես, լեռնային այծի նման քարից քար, թփից թուփ ցատկոտելով: Այդպես նա այդ արտասովոր սորինում վարժությունները արեց երկու անգամ: Հետո հայտարարեց. «Երբ այդ անիծյալ Սու-25-ը նորից հայտնվի երկնքում, էլ չեմ փախչելու, արհամարհելու եմ»: Զինվորական կործանիչ-ռմբարկուն՝ Սու-25-ը, երկու անգամ ռումբեր նետեց Ստեփանակերտի, Քարինտակի, Ավդուռի եւ Մյուրիշենի վրա, որտեղ արդեն հասցրել էին աշխատել Մի-24-ները:

Խորհրդային Միության կրկնակի հերոս «Բալթիկայի արծիվն» իմանար, թե ինչ են դնում իր հայրենիքի գլխին ուղ մնացած համազգեստների ողիներն ու թոռները, նորից կկառվեր իր առասպելական Իլ-2-ով:

Անընդհատ մտածում էի, թե ինքնաթիռի սարծիչից բացի, ուրիշ էլ ի՞նչն է առաջնորդում ԱՊՀ այդ օդաչուներին: Մի՞թե երեք հարյուր դոլարը խաւարաց քայլ չգցել դեպի ձոր: Ուրիշ ոչ մի գաղափար, բացի քայլ չգցելը: Ու ասված չանի, երբ գլխովդ մեկ այլ միտք անցնի: Թումանյանի ասած, ասված չանի, որ դու փոխանակ գաղափարն ամբողջությամբ գլուխդ հավաքելու, հակառակն անես: Այսինքն՝ գլխովին խրվես գաղափարի մեջ: Այդպիսի գլուխը, ինչպես հայտարարել է մեծ բանաստեղծը, գաղափարական չի լինում, այլ «գաղափարի ձեռից խենթացած»:

Հիմա վեճի ժամանակ չէ: Ուրիշ ժամանակ է: Ժամանակը փիլիսոփայական կատեգորիա է: Այն ի տարբերություն տարածության ունի մեկ չափումը: Անցյալից դեպի առաջ գան: Ու մենք այսօր պայքարում ենք հանուն առաջայի: Ու Սերժիկը առաջին շարքում է:

Հաջորդ օրվա, մայիսի իննի լուսաբացից առաջ ես վերջին անգամ մեր հրամանատարական բարձունքից մի հայացք նետեցի լքված ու ջախջախված կրակակետ Շուշի տեղ»: «Ընտանիքս մեծ է, երեխաներս շատ: Աղքատ ենք ապրում: Երկան ապացին. Շուշիում շատ փող են տալիս, առանց քննության ինստիտուտ կընդունվես, հագուստ եւ շատ ուտելիք են տալիս»: «Ովքե՞ր էին կռվում այստեղ»: «Գյանջեցի տղերը: Բաքվի գունդը, շրջաններից եկածները»: «Իսկ շուշեցիները կայի՞ն», «Համարյա թե չէ»:

Մի խումբ մարտիկների հետ սալարկված փողոցով, այրվող տների մոտով բարձրացանք Ղազանչեցոց տաճարի մոտ: Տղերից մեկը ռազմարկից հանեց կարմիր-կապույտ-նարնջագույն մի դրոշ: Ճանապարհին հարմար կոր գտավ ու վառ կապեց ամրացրեց վրան: Փողոցի անկյունադարձից հետո անաղարտ կերպեն տաճարը դուրս եկավ մեր առաջ:

Դժվար է հաղորդել մեր հուզմունքը: Վեց-յոթ տարի անընդմեջ ես եկել եմ այստեղ հասնել նպատակով, որտեղի իրոք ըմբռնության անեմ վերականգնման աշխատանքներին:

Էջեր ղարաբաղյան իրադարձությունների եւ խոհերի գրից

Հարազատ հողի վերքերն անցնում են իմ սրտի միջով

ԶՈՐԻ ԲԱԼԱՅԱՆ

ծովային բռնավորների նման թեք ամբով:

Դալիբաղբայանը անցել է զինվորից եւ ուսանողից մինչեւ դիվիզիայի հրամանատարի, տարածաշրջանի գլխավոր հրամանատարի օգնականի ճանապարհը: Կարճլիկ է, ամրակազմ, հանգիստ, մազերը լրիվ ճերմակ:

Կես ժամ անց նրանք հրամանատարական կետի հետ կապվեցին արդեն «այն կողմից»: Անմիջապես մի տեսակ թեթեւություն ու հանգստություն իջավ հոգուս: Երեկոյան դաժան մարտերի ամենաթեժ պահին հանկարծ հնչեց «օդ» հրամանը, Բլրի հետեւից, Աղդամի կողմից, ինչպես երեւակման ժամանակ լուսանկարչական թղթի վրա, երկնքում հայտնվեցին երկու ուղղաթիռ: Մենք պառկեցինք գետնին: Թեեւ անձամբ մտածում էի, որ այդ դիրքը բոլորովին էլ չի փրկի: Ավելի շատ բոլորովին հակառակը: Երբ գնդացրից դեպի ներքեւ կրակեն, շատ ավելի կկպնեն: Թիրախը ավելի ընդարձակ է, քան երբ կանգնած լինես: Բայց ուղղաթիռները գնդացիրներից չկրակեցին, նրանք երկուական հրթիռ արձակեցին, նշան բռնելով Շուշիի այն մասի վրա, որտեղ գտնվում էին արդեն միայն Ղարաբաղի ինքնապաշտպանության մարտիկները: Հրեշավոր տեսարան է, ինչ թաքցնես, շատ տպավորիչ է, բայց կինո չէ: ԱՊՀ օդաչուները մահ էին սփռում, չիմանալով, թե ինչ են անում: Հետո, ինչպես հայտնի է, նրանց կխփեն, եւ կպարզվի, որ դրանք, ասենք, ռուսներ էին: Բայց դա արդեն ուրիշ թեմա է:

Հրամանատարական կետ եկավ ԼՂՀ Նախարարների խորհրդի նախագահ Օլեգ Եսայանը, Ղարաբաղում քաջարկող հագուստով: Կարճատեւ դադարի պահին Օլեգը մի ուղ գնեց խովկից, որ մտավարժույթում արածացնում էր իր եռքը: Քանի դեռ մարտը շարունակվում էր, խուսափեցի նրանից: Նա բռնկված մանկական տեսքով նման բոլորին համեղ միս էր հյուրասիրում, ուրախ կատակներ անում, համեմելով իր խոսքը ղարաբաղյան բարբառի ասույթներով: Ես մտածում էի, որ այնքան էլ շատ չեն մնացել նրանցից, ովքեր Ղարաբաղյան շարժման սկզբից մինչեւ հիմա շարունակում են:

Օդում հայտնվեց կործանիչը, եւ ծանր հրամանով բոլորը ցրվեցին: Երբեք չէի պատկերացնի, որ հետագ-

Սկիզբը՝ 21, 25, 28 մայիսի, 1, 4, 8, 11, 15, 29 հունիսի, 2, 7, 13, 16, 20, 23, 27, 30 հուլիսի, 4, 6, 10, 17, 20, 25 օգոստոսի, 3, 7, 14, 17, 20, 24, 28 սեպտեմբերի, 1 հոկտեմբերի

միայն, որ հայտնաբերվել էր խփված եւ ճակատագրի ու երկրի կողմից խաբված այդ տղաների գրպանում:

Իրիկնադեմին Կոմանդոսը, որ կատակով ու լրջորեն ինձ կոմիսար էր անվանում, խնդրեց, որ ես շատ զգոն լինեմ եւ Սերժիկին հայտնեմ ինչ որ պետք է:

Սերժիկ Սարգսյանը ծնվել է Ղարաբաղում, ապրում է Ղարաբաղում, ընտանիքը Ղարաբաղում է: Նրան հաճախ են Լեւոնի մարդը համարում: Երբ ես դա լսում եմ, ուղղակի տարակուսում եմ: Նախ՝ թեկուզեւ սատանայի մարդը լինի, միայն թե գործը չտուժի, ի՞նչ վատ բան կա, որ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության պաշտպանության նախարարը Հայաստանի նախագահի մարդն է:

Այդ ոչ բարձրահասակ, ակնոցավոր տղան գլուխ-գերել գրավված է մեր աչքի առաջ ծնվող բանակի մարտունակության խնդիրներով: Ավելի լավ է Կոմանդոսի խոսքերով ասեմ. «Հիմա գործս հեշտացավ: Սերժիկը եկավ: Հոգնելս հանգստացել եմ»: Արկադի Տեր-Թադեւոսյանի օրինակելիությունը չես կարող կասկածել: Այնձամբ ես չեմ կարող օրինակելի լինել ղարաբաղցու համեմատ: Ես պարտավոր եմ սուրբեկեցի լինել, ինչպես սուրբեկեցի է մեկանից յուրաքանչյուրն իր մոր, իր երեխաների հարցում:

Այս առիթով կցանկանայի հիշել Հովհաննես Թումանյանի մտքերը: Բանաստեղծի մտքերը երեւի մեկ այլ ժամանակ կարելի էր վիճարկել, բայց հիմա, երբ կանգնած ենք անդունդի եզրին, հարկավոր է նա- վրա: Այնտեղից դեռ կրակոցներ էին լսվում: Վառվում էին տները, որ հրդեհել էին ազերի զինվորականները: Շուշին մեր բլրից երեւի հիշեցնում էր ինձ իրեն 1918 թվականին: Արտաշեսյանի հարազատ քաղաքը մարդու պես անճանաչ էր լինում այդ ժամանակ: Սրանցեր էին մարդուն: Եւ Շուշիի մասին մտածելով ինչպես կենդանի մարդու մասին, հիշեցի աստվածաշնչյան նախադասությունը. «Ով արյուն հեղի մարդու, նրա արյունը մարդու ձեռքով կհեղվի»: Լավ կլինեը այս ճշմարտությունը յուրացնեին բոլոր նրանք, ովքեր ձեռք են բարձրացնում մարդու վրա: Մեկ ակնթարթ կանցնի, թե մեկ տարի, հարյուր տարի, թե հազար, միեւնույնն է, կգա նա՝ ոչ թե վրեժը, այլ փոխհատուցումը: Այս մտքերով լուսաբացին ես ճանապարհ ընկա դեպի Շուշի:

Մեր մեքենան կանգնեցրին ինքնապաշտպանության ուժերի մարտիկները: Ճանապարհը չի կարելի շարունակել: Ականապատված է: Վերջին մեկուկես, երկու կիլոմետրը գնացինք ոտքով, հակատանկային կանաչ սկավառակների արանքներով: Ճիշտ է, դրանք տեղադրված էին հապճեպ, գիշերվա անձրեւը լվացել էր հողի բարակ շերտը, որ ցանել էին կանաչ կափարիչներով բանտի վրա: Ականները վերջացան, երբ հասանք հայկական գերեզմանոցին: Դիմացից ինքնապաշտպանության երկու մարտիկ ազերի մի գերի էին բերում: Մոտեցան մեզ: Ես հարցրի. «Անունդ ի՞նչ է, որտեղի՞ց ես»: Պատասխանեց. «Քյազիմով: Բարդայի շրջանից եմ»: «Ի՞նչ ես անում այս-

Դժվարին պայմաններում, ազերիների ծաղր հայացքների տակ վերականգնման աշխատանքները ղեկավարում էր շինարար ճարտարապետ Ռուսա Երիցյանը: Այդ նրան եւ նրա համառության ենք պարտական, որ տաճարն այսօր կանգնած է: Այն ժամանակ Երեւանում մենք ոտքի կանգնեցրինք բոլոր ղեկավարներին: Շատ բան հասցրինք անել: Նորոգեցինք ջարդված ու վանդալների գողացած հիմնական ու երկրորդական ամեն մի քար: Վերականգնեցինք գիտականորեն: Արդեն հասցրել էինք ձուլել ավերված գմբեթի կմախքը, ամրացնել այդ գլուխգործոցի բուլված մասերը: Վերականգնման ընթացքում այնպես էր ստացվել, որ ամեն մի քար ծանոթ էր ինձ, իսկ տաճարը դարձել էր հոգուս մի մասը:

Երբ երկու տարի առաջ լուր ստացանք, որ պայթեցրել են տաճարի գմբեթը եւ փոքրիկ եկեղեցու խաչը, քարուքանդ արել մեծ գմբեթի կմախքը, ես, գտնվելով Ստեփանակերտում, Ղարաբաղի դեպուտատների անունից հայտարարություն հղեցի նման դիմումներում ընդունված բոլոր հասցեներով:

Այս բոլոր տարիների ընթացքում ես տաճարի մասին մտածել եմ որպես հարազատ մարդու մասին, այն իմ աչքերի առաջ միշտ կանգնած է եղել ոգի ու մարմին առած իր ողջ գեղեցկությամբ: Հիմա ամբողջությամբ ծածկված է վերքերով, կեղտոտված, սակայն արնաքամ է լինում: Մուտքի մոտ համբուրելով քարը, ես մտա տաճար ու մնացի քարացած: Հատակից մինչեւ առաստաղ խնամքով դարսված էին կանաչ արկղերը: Հիմա հասկացա, թե ազերիներն ինչու էին ասում, որ տաճարը զինանոց է դարձված: Գիտեին, որ մենք չենք կրակի տաճարի վրա:

Տղաները հայկական դրոշ ամրացրին հայկական տաճարի գլխին: Ասեղ տաճարի կողքին դիզված էին «Գրադ» հրթիռի երկարուկ արկղերը: Մի ամբողջ սար: Միլիոնի հասցել տեղմոտեքը հաքինած ինձ սպասեցով: Մաս-մաս: Հետո բազմապատկեցի բարձրությամբ եւ լայնությամբ: Ստացվեց շուրջ երկու հազար միավոր: Մտածեցի Ստեփանակերտի մասին: Այդ ամենը թափվում էր իմ հարազատ քաղաքի գլխին եւ դեռ որքա՞ն պետք է թափվեր: Եւ մենք որքա՞ն պետք է նետեինք Շուշիի վրա: Սա եւ պատասխանը, որ Շուշիի կրակակետը լռեցնել անհրաժեշտ էր երկու ժողովուրդներին էլ:

Շարունակելի

ՄԱՄՈՒԼ

Եթե հայերենը լեզու ունենար, ի՞նչ կասեր...

«Հայաստանի Հանրապետություն», օգոստոսի 16. «Ելույթները... **իրենց մեջ** երկու բացասական **հետեւանք են պարունակում**»:

Հետեւանքը ժամանակի մեջ միշտ հաջորդում է պատճառին: Դա նշանակում է, որ եթե մի երեւույթ պարունակվում է մի այլ երեւույթի մեջ, ապա չի կարող լինել դրա հետեւանքը, իսկ եթե դրա հետեւանքն է, ապա չի կարող պարունակվել դրա մեջ: Բացի այդ, այստեղ ավելորդ է «իրենց մեջ»-ը: Չէ՞ որ երբ ասում ենք՝ խնձորը վիտամին է պարունակում, ապա դա արդեն նշանակում է, որ իր մեջ է պարունակում, հո չի կարող խնձորը վիտամին պարունակել խաղողի մեջ:

«Հայաստանի Հանրապետություն», օգոստոսի 17. «Ամենաերկար հովվական **մահակը**, որ հնարավոր է եղել **երկարացնել**, **հյուսել** է Հարրի Բրոֆին Աղելաիդայից... Նա ցուցադրել է իր վարպետությունը 42,67 մ մահակով (լիսեռված փայտի **կոթը**)»:

Ինչպես տեսնում ենք, այս խոսքերի հեղինակը մեզ հանելուկ է առաջարկում՝ այն ի՞նչ մահակ է, որը հյուսում են, որով երկարացնում են եւ որն ունենում է փայտե կոթ: Պատասխանում ենք՝ այդ մահակը մտրակն է:

«Հայաստանի Հանրապետություն», օգոստոսի 23. «**Նրանց մոտ մի վախ կա**, ... որ երբ **նրանք ամեն Աստծո օր** չհայհոյեն իշխանություններին, ապա ...»:

Համատարած ռուսաբանություն է: Ոչ թե «նրանց մոտ մի վախ կա», այլ՝ «նրանք մտավախություն ունեն», ոչ թե «նրանք», այլ՝ «իրենք», ոչ թե «ամեն Աստծո օր», այլ պարզապես՝ «ամեն օր», ինչպես բառարաններում առաջարկվում է թարգմանել каждий божий день արտահայտությունը:

«Նորաշակ», օգոստոսի 11. «Կատիգան... ճնճղասում էր ամենաբարձր ասպանների ուռուցմանները, երբ **նրանք** համարում էր **սխալական**»:

Ոչ թե «նրանք», այլ՝ «դրանք» եւ ոչ թե «սխալական», այլ պարզապես՝ «սխալ»:

Նույն տեղում. «Այն տպավորության մասին, որ բոլորի վրա **կատարեց**... Կատիգան...»:

Տպավորություն չեն կատարում, այլ գործում՝ են կամ թողնում են:

«Գործ», թիվ 4. «Ընտանիքի... խայծուս ամենից հաճախ սկսվում է, երբ ամուսիններից **որեւէ** մեկը... գտնում է **ավելի** նոր **գործընկեր**»:

Քանի որ ամուսինները ընդամենը երկուսն են եւ ոչ թե բազմաթիվ, ուստի «որեւէ»-ն այստեղ այնքան էլ տեղին չէ, պետք է ասվեր պարզապես «ամուսիններից մեկը»: Ավելորդ է նաեւ «ավելի»-ն: Հարցն այնպես չի դրված, որ մի գործընկեր նոր է, մյուսը՝ ավելի նոր, այլ՝ որ մեկը հին է, մյուսը՝ նոր, այսինքն՝ այստեղ նորը նշանակում է մեկ ուրիշ: Վերջապես, «գործընկեր» ի գործածությունը նույնպես տեղին չէ: Ամուսիններից մեկը մյուսի համար գործընկեր չէ, որ նշանակում է պաշտոնակից, կոլեգա: Այստեղ նկատի է առնվում պարտնյորը, ուրեմն այդ բառը պետք է թարգմանվեր «զուգընկեր»:

«Ֆուտբոլ», թիվ 16. «**Ի ուրախություն** ֆուտբոլիստների»:

Պետք է լինի «հուրախություն», ինչպես որ ասում ենք «հոգուս», «հոգս», «հրճվանք» եւ այլն: Գրաբարից եկած օրինաչափություն է. «ի» նախդիրը ձայնավորով սկսվող բառի հետ գործածվելիս գրաբարում միանում էր այդ բառին՝ վերածվելով «յ»-ի, որը հետագայում հնչյունափոխվեց եւ սկսեց հնչել որպես «հ», ինչպես՝ «յանկարծ» («հանկարծ»), «յետ» («հետ»), «յոտնկայս» («հոտնկայս») եւ այլն:

ՀՀ կառավարության առընթեր լեզվի պետական տեսչություն

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՀ մշակույթի նախարարության թիվ 135 հրամանի համաձայն, արտահանվող մշակութային արժեքների լուսանկարումը եւ վավերացումը (կնքում) կատարվում է ցուցահանդեսային կենտրոնի լուսանկարչական ծառայության կողմից:

Ցուցահանդեսային կենտրոնի լուսանկարիչները կայցելեն ձեզ

Հեռ. 53.16.17

Մասնավոր ուժերով կամ ուրիշ լուսանկարիչների կողմից կատարված լուսանկարների վավերացումը (կնքում) կկատարվի համաձայնողի փորձաքննության ժամանակ:

digitised by A.R.A.R.@

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ

Ժանտախտի նշաններ Պակիստանում եւ Բանգլադեշում

ԻՍԼԱՄԱԲԱԴ, 3 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, WSJ: Հնդկաստանից դուրս թոքային ժանտախտի (բժշկական տերմինոլոգիայով՝ ժանտախտ-թոքային ձեւ) առաջին նշաններն արձանագրվեցին Պակիստանում եւ Բանգլադեշում, մինչդեռ Հնդկաստանի կառավարությունը հրահանգեց երկրում վերաբացել դպրոցները, հայտարարելով, թե համաճարակի վտանգը կանխված է: Մյուս կողմից, Պարսից ծոցի 2 երկրներ սկսեցին իրենց քաղաքացիներին հեռացնել Հնդկաստանից:

Բրազիլիա. Նախագահ ընտրվեց Ֆ. Կարդոզոն

ՌԻՈ, 3 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, WSJ: Այսօր բրազիլացիները քվեարկում Ներկայացման ընտրելու համար երկրի նոր նախագահին: Պաշտոնապես չհաստատված տվյալներով ընտրվել է ֆինանսների նախկին նախարար՝ քաղաքական կենտրոն ներկայացնող ուժերի թեկնածու, 63 ամյա Ֆերնանդու Կարդոզուն, որը վերջին հարցախույզների արդյունքով այդ պաշտոնի գլխավոր հավակնորդն էր համարվում եւ վայելում է ընտրողների 46 տոկոսի աջակցությունը, ինչը զգալիորեն գերազանցում է նրա գլխավոր մրցակից՝ պոպուլիստ Լուիս Լուլա դա Սիլվայի հնարավորությունները:

Փողոցային մարտեր Քաբուլում

ԻՍԼԱՄԱԲԱԴ, 3 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՌԻԱ ՆՈՎՈՍՏԻ: Քաբուլից ստացված հաղորդումների համաձայն, այնտեղ շարունակվում են մոջահեդների հակամարտ խմբավորումների մարտերը: Տվյալներ կան, որ նախագահ Ռաբանիին հավատարիմ ուժերին հաջողվել է որոշակի հաջողություններ հասնել քաղաքի հարավ արեւմուտքում: Նրանք կարողացել են հետ մղել Քաբուլի համալսարանի փաստորեն ավերակ համալիրը: Ռաբանիի եւ վարչապետ Հեքմաթիարի խմբավորումների միջեւ մարտեր են մղվում նաեւ նախկին պաշտպանության նախարարության շենքի մոտ: Դրանք հատկապես կատաղի բնույթ են կրում Նաջիբուլլայի վարչակարգի զինված ուժերին պատկանող «Մաղ» հրթիռների հենակետի շուրջը: Այդ մարտերում Ռաբանիի կողմնակիցներից են շիաների «Հարաքաթե իսլամին» ջոկատները, իսկ Հեքմաթիարի կողմում են դաշնակից շիաների «Հեզբե վահդաթ» զորախմբերը:

Բոսնիայում գնդակոծվեց ՆԱՏՕ-ի օդանավ

ԶԱԳՐԵԲ, 3 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՌԻԱ ՆՈՎՈՍՏԻ: Գնդակոծվել է Բոսնիայի արեւելքում պարեկող ՆԱՏՕ-ի մի ռազմօդանավ: Ինչպես հայտնեցին Զագրեբում «կապույտ սաղավարտների» շտաբում, «Միրաժ 2000»-ի օդաչուն նկատել է հրթիռը, բայց չի կարողացել պարզել, թե պատերազմող կողմերից որ մեկն է արձակել: Օդանավը չի տուժել: Գնդակոծված օդանավը պատկանում է Ֆրանսիայի ռազմաօդային ուժերին, որոնք ՆԱՏՕ-ի շրջանակներում 17 մարտական ձեւերով են հսկում Բոսնիայի օդային տարածքի պարեկմանը:

Սեուլը կօգնի Փենյանին միջուկային ծրագրի դիմաց

ՍԵՈՒԼ, 4 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՍ: Հարավային Կորեան պատրաստակամություն է հայտնել տնտեսական օգնություն տրամադրել ԿԺԴՀ-ին, եթե Փենյանը բացի իր միջուկային ծրագիրը: Այդ մասին հայտարարել է Կորեայի հանրապետության արտգործնախարար Խան Սեն Ջուն՝ ելույթ ունենալով ՄԱԿ-ի գլխավոր ասամբլեայում: Նա նշել է, որ իր երկիրը պատրաստ է տեխնիկական ու ֆինանսական անհրաժեշտ միջոցներ ներդնել Հյուսիսային Կորեայի տնտեսության ծաղկման, ատոմային էներգիայի խաղաղ օգտագործման նպատակով:

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ՇԱԲԱԹՆԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1994

3
16.00 Էջմիածին
Բավարական կամերային նվագախումբ
[illegible]

5
16.00 Գյումրի, Դրամատիկական թատրոն
Բավարական կամերային նվագախումբ
18.00 Երեւան, Մոսկվա կ/թ
Վեռներ Հերցոգի ֆիլմերի փառատոնի բացում
«Վոյցեկ»

6
10.00, 12.00, 14.00 Մոսկվա կ/թ
Վ. Հերցոգ «Ֆատա Մորգանա»
12.00 Երեւան, Ռուսական արվեստի թանգարան
Էրիխ Չալոմոնի ֆոտոցուցահանդեսի բացում
16.00 Կամերային երաժշտության տուն
Գերմանիայի միավորման տարելիցի առթիվ
[illegible]
18.00 Վանաձոր, Երաժշտական ուսումնարանի դահլիճ
Բավարական կամերային նվագախումբ

7
12.00, 14.00 Մոսկվա կ/թ *
Վ. Հերցոգ «Ագիրե, Աստծո ցասում»
16.00 Ֆիլհարմոնիայի մեծ դահլիճ
Բավարական կամերային նվագախումբ

8
12.00, 14.00 Մոսկվա կ/թ
Վ. Հերցոգ «Ամեն ոք իր համար եւ Աստված ընդդեմ ամենի»
12.00 Ա. Խաչատրյանի տուն-թանգարան
Հանդիպում գրող Պետեր Գոսսեյի հետ

9
12.00, 14.00 Մոսկվա կ/թ
Վ. Հերցոգ «Ապակե սիրտ»

10
12.00, 14.00 Մոսկվա կ/թ
Վ. Հերցոգ «Սթրոշեկ»
12.00 Հայաստանի ազգային գրադարան
Գերմանական գրքի ցուցահանդեսի բացում
14.00 Երեւանի պետական համալսարան
Հանդիպում Պ. Գոսսեյի հետ

11
12.00, 14.00 Մոսկվա կ/թ
Վ. Հերցոգ «Վոյցեկ»
12.00 Հայաստանի ազգային պատկերասրահ
Գերմանական գրաֆիկայի եւ ձեռնարկու ցուցահանդեսի բացում

12
12.00, 14.00 Մոսկվա կ/թ
Վ. Հերցոգ «Ֆիցկարալդո»
18.00 Ալ. Սպենդիարյանի անվ. թատրոն
Վայմարի գերմանական ազգային թատրոն «Լուիսիանա Մամա»

13
10.00 Հայաստանի Ազգային պատկերասրահի դահլիճ
Գերմանա-հայկական հարաբերություններին նվիրված գիտաժողովի բացում
18.00 Ալ. Սպենդիարյանի անվ. թատրոն
Վայմարի գերմանական ազգային թատրոն «Լուիսիանա Մամա»

14
16.00 Կամերային երաժշտության տուն
«Սերենադ» նվագախումբ
[illegible] N17 *[illegible]* KV334»

* Հոկտեմբերի 7-ից 13-ը ամեն օր ժ. 10.00 կրկնվում է նախորդ օրվա ֆիլմը՝ անվճար

15
14.00 Ա. Խաչատրյանի տուն-թանգարան
Պատանի կատարողների համերգ
[illegible]

17
10.00 Մոսկվա կ/թ
«Երկրորդ Հայրենիք», 13 մասից, մաս 1,2
12.00 Մոսկվա կ/թ
«Ճանապարհորդություններ Գերմանիայով» ֆոտոցուցահանդեսի բացում

18
10.00 Մոսկվա կ/թ
«Երկրորդ Հայրենիք», մաս 3,4
16.00 Ֆիլհարմոնիայի փոքր դահլիճ
«Հայսմավուրք» երգչախումբ
ԿԵՄ հնագույն երաժշտության քառյակ

19
10.00 Մոսկվա կ/թ
«Երկրորդ Հայրենիք», մաս 5,6
16.00 Կամերային երաժշտության տուն
«Զինգեր Փուր» վոկալ խումբ
[illegible]

20
10.00 Մոսկվա կ/թ
«Երկրորդ Հայրենիք», մաս 7,8
16.00
«Զինգեր Փուր» վոկալ խումբ
[illegible]

21
10.00 Մոսկվա կ/թ
«Երկրորդ Հայրենիք», մաս 9,10
16.00 Ֆիլհարմոնիայի փոքր դահլիճ
Ֆրաունհոֆյան լարային քառյակ
[illegible]

22
10.00 Մոսկվա կ/թ
«Երկրորդ Հայրենիք», մաս 11,12,13
16.00 Արտաշատ, Մշակույթի պալատ
Ֆրաունհոֆյան լարային քառյակ

23
13.00 Ֆիլհարմոնիայի մեծ դահլիճ
Հայաստանի ֆիլհարմոնիկ նվագախումբ (դիր. Լ. Ճգնավորյան) / Աքսել Շտրաուս (ջութակ)
[illegible]

24
15.00 Մոսկվա կ/թ
Վիդեոկունստ

25
14.00 Հայաստանի ազգային պատկերասրահի դահլիճ
Հանդիպում «Կոբալտ» ստեղծագործական խմբի անդամների հետ
16.00 Գյումրի, Դրամատիկական թատրոն
Մաննհայմի լարային քառյակ
[illegible] KV575»

26
16.00 Կամերային երաժշտության տուն
Մաննհայմի լարային քառյակ

27
15.00 Մոսկվա կ/թ
Վիդեոկունստ

28
16.00 Ալ. Սպենդիարյանի անվ. թատրոն
Գալա-համերգ / Փառատոնի փակումը

Փառատոնի քարտուղարություն
Երեւան, Թումանյան 5, I հարկ
Հեռ. 521595

ԳԵՐՄԱՆԻԱՅԻ ԴԵՍՊԱՆԱՏՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ / ՀՀ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ / ՀԱՅ-ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆ

Armenian Foundation for Small and Medium Enterprises

Խորհրդատուների եւ ուսուցիչների ուսուցում

Դու՞ք ուսուցիչ-խորհրդատո՞ւ եք, ցանկանո՞ւմ եք դառնալ: Հայաստանի փոքր եւ միջին ձեռնարկությունների հիմնադրամը կօգնի Ձեզ դրանում:

Ձեռնարկատիրությունը չի կարող զարգանալ առանց ձեռնարկատիրական խորհրդատվության, եւ ուսումը ավելին է, քան պարզ խորհուրդը: Հիմնական դասընթացները են գիտելիքների ձեռքբերում աշխատանքի ոլորտներում, փոխադարձ ուսուցում եւ խորհրդատվություն:

Դասընթացը

1-ին շաբաթ 10/10/94–14/10/94 (մեթոդներ եւ հմտություններ)

Ընդմիջում գործնական եւ տնային աշխատանքներ

2-րդ շաբաթ 24/10/94– 28/10/94 (գործնական աշխատանքներ ձեր հետաքրքրության ոլորտներում, ինչպիսիք են բիզնես զարգացումը, մարկետինգը, հաշվապահությունը, մենեջմենթը եւ այլն):

Դասընթացները տարվում են եւրոպական փորձագետների կողմից համաժամանակյա հայերեն թարգմանությամբ:

Վկայականների հանձնում

Դասընթացների վերջում դուք կստանաք վկայական:

Գրանցում

Գրանցման վերջին ժամկետը 7/10/94 ժամը 17.00

Հասցեն

Մեր գրասենյակը գտնվում է «Հայգյուղտեխսպասարկում» ինստիտուտում: Խանջյանի փ. 19, հեռ. 57-82-31

«ԵՎԱ»

ուսումնական կենտրոնը հրավիրում է Ձեզ

Սովորելու 1–3-ամսյա դասընթացներում հետեւյալ մասնագիտությունների գծով.

- օպերատորական գործ, ծրագրային փաթեթների եւ ծրագրավորման լեզուների ուսուցում IBM PC համակարգիչների վրա
- անգլերեն լեզու սկսնակների համար

Communicative course in English, Learning American English, The Cambrige English course (2 ցիկլով), ամերիկյան ուսումնական հաստատությունները ընդունվողների համար TOETL

- բանկային գործ
- հաշվապահություն եւ համակարգիչների կիրառումը հաշվապահության մեջ
- կոսմետիկա եւ էպիլյացիա
- մերսում (մասաժ)

Դասընթացներն ավարտողներին տրվում են վկայականներ (սերտիֆիկատ) հայերեն, ռուսերեն, անգլերեն լեզուներով:

Մենք երաշխավորում ենք ոչ միայն ուսուցման բարձր մակարդակ, այլեւ հարմարավետ պայմաններ Ձեզ հարմար ժամերին:

Ընդունում ենք ամեն օր, բացի շաբաթ եւ կիրակի օրերից, ժամը 11-ից 16-ը:

Հասցեն՝ Սարյան փող., 4 (Մ. Սարյանի տուն-թանգարանի դիմաց)
Հեռախոս 58-21-22

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Ակումբ

Համագումարյան տարակուսանքներ

Անունով գրողներից մեկը մերօրյա դժվարություններից հեռ բավական գանգատն անելով չզսպեց իրեն, բողոքեց՝ «Բա ես գրող կդառնայի՞, եթե գիտենայի այսպիսի օրեր են գալու»։ Խոստովանություն, որ առաջներում երբեք չէր անի ո՛չ նա, ո՛չ էլ գրողների միության մեկ այլ անդամ։

Ո՞վ հայտնի չէր, որ գրողների միությունն այնքան մեծահանդակ չէր լինի, եթե ուրիշ՝ այսօրվա ժամանակները լինեին։ Շատ-շատերն այլ ճանապարհով կգնային, կզբաղվեին գործարարությամբ, եւ գուցե հաջողությունների կհասնեին, եւ կհովանավորեին արվեստները, մշակույթը, գիտությունը, կրթության գործը։ Գրանդությամբ տառապողն էլ գրածը սեփական ծախսով շեղ հատորներով կհրատարակեր, ինչը որ արդեն արված է, ինչով ողողված է գրքի շուկան։ Կանեին նաեւ մեկ այլ բան, ինչի նախանշանները երեւան են կամ նաեւ անցյալում՝ հայրենասիրական մի երկու խմբագիր հնարել էին տպագրության համար ո՛չ միտանի ձեռագրերի վրա «աշխատելով» դարձնել միտանի, անշուշտ հեղինակի համաձայնությամբ, ճանաչվելով հեղինակակից, բաժանելով հոնորարը նրա հետ, երբեմն եւ առյուծի բաժինը կամ ամբողջը վերցնելով, սնահավատ հեղինակին թողնելով հեղինակակից լինելու իրավունքն ու պատիվը։ Գիրք սարքելուն հմտացած այդ խմբագիրներն իրենք գիրք չէին հեղինակում, բայց ուրիշների հեղինակած ոչ լիարժեք գիրքը «համտարեն» դարձնում էին լիարժեք։ Հետագայում, որքան էլ տարօրինակ, դա դարձավ գրչի խաղ՝ գրչի որոշ վարպետների համար։ Ճանաչված մի գրականագետ դոկտոր, պրոֆեսորի եթե լսես, հիշյալ վարպետների «ոգել փչելով» բանաստեղծ դարձած այսինչն այսօրվա մեր ամենամեծ բանաստեղծն է, մեծ ավելի, քան «ոգոր փչողներն» իրենք։

Սփյուռքահայ մի տիկին հայրենիքում բարեգործությամբ հայտնի անուն դառնալուց հետո, հանկարծ իր մոտիկների համար իսկ անսպասելի բանաստեղծ հռչակվեց, ասացին՝ գրում ու բանցնում էր, ասացին՝ գրում էր ուրիշ լեզվով, թե ինչ լեզվով, կարեւոր չի, քանի որ ոչ մի այլ լեզվով նա ընթերցող չունի, կարեւորն այն է, որ գրածն իսկույն թարգմանվեց, իսկույն գիրք դարձավ ու լույս տեսավ, եւ տպագրական ներկը դեռ չչորացած, կամերային երաժշտության տանը, մեծաշուք հանդեսով նշվեց բանաստեղծուհու եւ նրա գրքի ծնունդը։ Հանդես, այն էլ ի՜նչ հանդես՝ լեփլեցուն դահլիճ, ծաղիկներով հեղեղված բեմ։ Ներկա է հայ հասարակայնության ողջ ընտրանին, ողջ սերուցքը՝ նախարարներ, դեսպաններ, խորհրդականներ, բոլորի դեմքերը երջանկությունից շողշողում են, բոլորը կարծես երկար սպասել են այս օրվան։ Բոլորի համար մեծ տոն է։ Մեծարանքի ու ողջույնի ի՜նչ տարափ։ Այսպիսի պատվի ու մեծարանքի ոչ մի հայ հանճար չէր արժանացել մեր գրականության հազարամյա պատմության ընթացքում, ինչի որ արժանացավ այդ նիհարիկ գրքույկն ու նրա հեղինակուհին, որ թագուհու պես արժանապատվորեն բազմած էր բեմում, շրջապատված բարձրաստիճան երկրպագուներով, որոնց չես տեսնի գրական այլ հանդիսություններում։

Չխորանանք նաեւ այս երեւույթի մեջ, որպեսզի ավելի ու ավելի անորակի շերտեր չարձանագրենք։ Բայց ինչպես չասել, որ նորաբույս այս հանդեսի գլխավոր բանախոսի ու հանդեսը վարողի դերում էր ոչ այլ ոք, քան մեծանուն մի բանաստեղծ, Հայաստանի գրողների միության նախագահն ինքը։

Ամեն անգամ մենք ինչպիսի՜ հույսերով ու հավատով ենք նոր ղեկավար կարգում մեր գլխին։ Եվ ի՞նչ է մեր խնդրածը պահանջածը նրանցից։ Թվում է՝ ո՛չ շատ բան՝ գրողներին իրար գլխի բերել, հնարավորություն ստեղծել համախմբվելու իրար հետ, առավելիս ու ներել իրենց հուզող հասարակական ու գրական հարցերի շուրջը։ Վերացնել այն անջրպետը, որ տասնամյակներ ի վեր ստեղծվել է ավագ ու երիտասարդ սերունդների միջեւ, որից հավասարապես տուժել են թե երիտասարդները, թե ավագները։

Դերենիկ Դեմիրճյանը մի ամբողջ տարի սկսնակ ու երիտասարդ գրողների համար դասախոսություններ էր կարդում, հայտնում իր փորձն ու գիտելիքները, եւ մենք՝ նրա ունկնդիրներս, ավելի ի՞նչ բան չսովորեցինք նրանից, ինչպես եւ գրողների տան գրական ասուլիսներից, թե համալսարանական պրոֆեսորներից, որոնց մեջ կար Աճառյան, Ղափանցյան, Տերտերյան, Մկրյան...

Ավետիք Իսահակյանը իմաստության ստեղծարան էր, քայլող դպրոց, մի ողջ ակադեմիա։ Նրան, փողոցում, գրողների թե սեփական տանը, մենակ չէիր տեսնի. շրջապատված էր երիտասարդներով, որոնք կլանում էին նրա բերանից ելած ամեն բառ, միտք, որ չէիր գտնի դասագրքերում ու հանրագիտարաններում։

Դեռ երեկ մեզ հետ էր Համո Սահյանը, դասականի ճանաչման արժանացած մի բանաստեղծ, որ թողածից ավելի շատ բան տարավ իր հետ՝ իր մեջ կուտակված գրական ու կյանքի անհունի փորձը, որը ուրախ պիտի լիներ նույնպես թողնել, եթե վերցնելու ցանկություն եւ ձեռ գտնվեր։

Վաղն էլ ափսոսանքի այս խոսքերը կասվեն Գեւորգ Էմինի մասին, եւ այսպես՝ շարունակ, առանց ամաչելու կրկնելով ավանդաբար մեզ հասած անիծված խոսքը. «Գնա մեռի, արի սիրեմ»։

Գրողների միության նախորդ ղեկավարը, որ իր ընտրողներին մեն մի բան էր խոստացել՝ գրահրատարակչության համար միջոցներ գտնել, իր հավաստիացումներով ամեն ջանք ու ճիգ բանեց, բայց հաջողության չհասավ։

Ամբիոններից շարունակվում են տագնապալից աղաղակներ հնչել, թե մտավորականությունը, մասնավորապես գրողները սոված են, հասե՞լ, օգնեցե՞ք... Վերջերս էլ «Ամերիկայի ձայն» ռադիոկայանով լսեցինք նույնանման աղերսանքներ։ Եւ օգնությունը գալիս է։ Բարերարները չեն զլանում օգնել գրողների մի ողջ բանակի, որ իր ֆիզիկական գոյությունը պահպանել կարողանա, բայց զլանու՞մ են նույն միջոցները, գուցե մի փոքր էլ ավելին, դնել հրատարակչական գործի մեջ, դարձնելով գրողին իր վաստակած հացի տերը, հանելով նրան մուրացկանի անպատվաբեր վիճակից, նպաստելով, որ հայ գրականությունն էլ շարունակի իր զարգացման ընթացքը, հայ ընթերցողն էլ, որ իր գոյության ողջ ճանապարհին հացի չափ գրքի պահանջ է ունեցել, ստանա գիրք։

Գրքեր չեն հրատարակվում, կամ սակավ ու մեծ դժվարությամբ են հրատարակվում։ Բայց ա՞յդ է պատճառը, որ գրողների միությունը դարձավ կարկածախար, գրողները ցանուցիր, երբ այժմ ավելի, քան երբեւէ համախմբված պետք է լինեին։ Ունեն իրենց տունը, իրենց ամբիոնը, որտեղից կարող էին, ինչպես առաջներում, հնչեցնել իրենց կենդանի ձայնը, կյանքի ամենազգայուն կամերտոնը լինել, դառնալ մի հեղինակավոր ընդդիմություն իշխանություններից ու կուսակցություններից վեր կանգնած, անիշխանատենչ սրափ ու սրատես մի ալք, կյանքի ու իշխանությունների ընթացքին հառնված, եւ բարձրացնեին իրենց միասնական ձայնը, եթե չէր կարելի լռել։

Խոստովանենք, որ գրողների միության վերջին երկու համագումարների միջեւ ընկած ժամանակահատվածը եղավ գահավեժ անկման, հեղինազրկման ու գահավեժ բարոյազրկման տարիներ՝ միության պառակտում, ծեծկռտուք պառակտվածների միջեւ, հրապարակային փոխադարձ անվանարկումներ, դրա մեջ ներքաշելով գրական մամուլը, լուսանկարների տարափ իրար գլխի, որ շուկաներում էլ չես լսի։

Նաեւ ուրիշ-ուրիշ անհասկանալի, չպատճառաբանված արարքներ։ Եվ վերջապես ամենազարմանալին արտահերթ համագումարի շեմին, նախորդ համագումարում օրինականորեն ընտրված գրական ղեկավարներից ամեն մեկը, ասես նախնական գաղտնի պայմանավորվածությամբ, գնաց մի կողմի վրա, իրենց տեղը թողնելով եզակի մի խումբ, նրա վրա դնելով իրենց վերջին պարտականությունը՝ արտահերթ համագումարը նախապատրաստելու եւ անցկացնելու գործը։ Համագումարը կայացավ։ Հեռուստալրագրողներն էլ նրա ընթացքը ինչպիսի չարախինդ հոհոտոցով ներկայացրին հանրությանը՝ «Տեսեք ձեր գրողներին, իմացեք, թե գրող, գրողների միություն ասվածն ինչ է»։

Տարիներ կանցնեն, եւ այս համագումարի նյութերին ծանոթացողները, եթե նյութերը մնացած լինեն, Կապուտիկյանի իմաստալից ու ընդարձակ բացման խոսքը կհամարեն թյուրիմացաբար դրանց խառնված, դրանց հետ կապ չունեցող մի առանձին հոդված կամ զեկուցում։

Ո՞վ կհավատա, ինչի՞ց կհավատա, որ խոսողները գրողներ են, երբ չէր շոշափվում ոչ մի լուրջ գրական հարց, որ խոսում են գրողների մի համագումարում, որը տեղի է ունենում այսպիսի օրհասական ժամանակներում՝ Արցախում կենաց-մահու կռիվ, հանրապետության սահմանները ողջ պարագծով գտնվում էին ռմբահարության տակ, ռմբահարության տակ հողը հերկվում է, ռմբահարության տակ ցանվում, ռմբահարության տակ բերքը հավաքվում, եւ որ ժողովուրդը աղքատության, անօրինականությունների ու անիշխանության ոստայնի մեջ ողջախոհության ու դիմացկունության քննություն է տալիս։

Անբովանդակ մի համագումար, որի դատարկը ինչո՞վ կլցվեր, եթե հարբած աղմկարարների գոռում-գոչյունները չլինեին, որոնց մեջ խլացան հատուկենտ, հանդարտաբար հնչած, դարձյալ գրական օրվա խնդիրների հետ կապ չունեցող ձայներ։ Համա ինչ էինք ուզում։ Չմոռանանք, որ համագումարի մասնակից ունեցողներից շատերը՝ «Բա գրող կդառնայի՞ն, եթե իմանային այսպիսի ժամանակներ են գալու»։ Շատերի համար սխալն ուղղելը ուշ է, ոմանց մասին էլ արդեն լսում ենք, որ այսինչ փողոցի վրա գտնվող այսինչ խանութը նրանն է։

Համագումարում տիրող խառնի մեջ մոռացվեց, արդյո՞ք մոռացվեց, ամբիոնից բազմիցս հնչած պահանջը, որ ղեկավարության համար առաջադրված թեկնածուները պարտադրաբար հանդես գան իրենց հստակ ծրագրերով, մանրամասնեն, թե գրողների միությունը ոտքի կանգնեցնելու ինչ միջոցներ են տեսնում։ Մեկը, երկուսը ինչ-որ բան ասացին, բայց ոչինչ գործնական։

Նույնը պահանջվեց նաեւ գրական մամուլի խմբագիրներից, որոնք եթե ծրագրեր ունենային, համագումարը հավանություն տալուց հետո, ընդունված կարգի համաձայն, հաստատելու էր նրանց ծրագիրն ու նրանց՝ իրենց պաշտոնում։

Չարվեց։ Ինչո՞ւ։

Համագումարը վարողները չէին կարող չգիտենալ, որ գրական մթնոլորտի ու գրական կյանքի նորմալացումը մեծապես կախված է գրական մամուլից՝ գրական կարող ուժերը իր շուրջը համախմբողի, գրական հասարակական կարծիքի կազմակերպողի եւ առաջնորդողի դերում լինել։ Եւ չէին կարող չտեսնել, որ վերջին տարիներին գրական մամուլը, արդեն շունչը փչելու վրա, բայց աղախնություն է անում պառակտված միության իր կողմին, մխրճված կողմերի գզվռտոցի մեջ, թեժացնում է կրակը։ Եւ որ այդ մամուլն այս օրերի հետ կապ չունի, մնում է հին, «բարի» ժամանակներինը, երբ նրանից չէր պահանջվում մտածել, ինքնուրույն քայլեր անել, նախաձեռնություն հանդես բերել, երբ խմբագրության գրիչը եթե նշանակվեր խմբագիր, խմբագիրը՝ գրիչ, բան չէր փոխվի, թերթերն ու ամսագիրը կշարունակեին առաջվա պես լույս տեսնել ժամանակին, առանց սրբագրական սխալների, նույն տաղտկալի բովանդակությամբ։

Բայց ահա, գրողների միության նոր ընտիր նախագահը համագումարին հավաստիացրեց, որ կարճ ժամանակում դրամական անհրաժեշտ միջոցներ կհայթայթի գրական մամուլի համար, եւ այն կսկսի կանոնավորապես լույս տեսնել։ Բայց ով-ով, նա նույնպես պետք է լավ գիտենա, որ միայն դրամով մամուլը մամուլ չի դառնում։ Մեր գրական մամուլը գուցե թե երբեւէ ունեցել է սեռ եւ դեմք, բայց վաղուց կորցրել է, եւ կանոնավորապես լույս տեսնելու դեպքում իսկ հավասար է չլինելուն։

Նորընտիր նախագահն արեց նաեւ ամենակարեւոր խոստումը, որի կատարումը նշանակում է հայ գրականությունն ու գրողներին իրոք դուրս բերել փակուղուց։ Խոսքը վերաբերում է գրահրատարակչությանը։

Անսահման պետք է լինեն գրողների ուրախությունը, եթե շփոթմունք չպատճառեր այս ժամանակների առաջին կարգախոսը, որ պատեհ առիթներով հնչում է նաեւ խորհրդարանի ամբիոնից՝ «ով վճարում է, նա էլ պատվիրում է երաժշտությունը»։

Չխճճվելու համար, չխորանանք նաեւ այս հարցի մեջ։

Այսպես խառնի մեջ ու հապճեպորեն ընթացավ համագումարը, խառնի մեջ ու հապճեպորեն ընտրություններ կատարվեցին։ Գրողների միությունն ունեցավ նոր ղեկավարություն, որը գուցե երբեւէ եղածներից ամենահուսալին է, բայց անցած դառն հուսախաբությունները հիշենք ու չշտապենք խանդավառվել։

Սպասենք, հուսանք։

ԱՆԱՀԻՏ ՍԱՀԻՆՅԱՆ

ԿԱՊԵՐ

Գերմանական մշակույթի շաբաթները Հայաստանում

Բավարական կամերային նվագախմբի ելույթով երեկ Էջմիածնում սկսվեցին գերմանական մշակույթի շաբաթները Հայաստանում (փոքր-ինչ տարբեր ծրագրով այն անցկացվում է նաեւ Վրաստանում եւ Ադրբեջանում)։ Այսօր Գյումրիում դրամատիկ թատրոնը ելույթի համար կհյուրընկալի նույն նվագախմբին։ Վաղը Երեւանի Մոսկվա կինոթատրոնում կցուցվի Վերներ Հերցոգի ֆիլմերի փառատոնը՝ «Ֆաուստ Մորգանա» կինոնկարով։ Նույն օրը Երեւանի ռուսական արվեստի թանգարանում կցուցադրվեն Էրիխ Զալոմոնի ֆոտոստեղծագործությունները, իսկ Կամերային երաժշտության տանը Գերմանիայի միավորման տարելիցի առթիվ ելույթ կունենան Արամ Խաչատրյանի քառյակը, մենակատարներ։ Վանաձորի երաժշտական ուսումնարանի դահլիճում ելույթ կունենա Բավարական կամերային նվագախումբը։

Բավարական կամերային նվագախումբ

Հայաստանի ազգային պատկերասրահը կներկայացնի գերմանական արվեստի գործեր

Գերմանական մշակույթի փառատոնի առթիվ հոկտեմբերի 11-ին Հայաստանի Ազգային պատկերասրահը առաջին անգամ առավել ամբողջական կներկայացնի գերմանական արվեստի իր հավաքածուն 15-ից մինչեւ 20-րդ դարերի սկզբի ցուցանմուշներ։ Առաջին անգամ կցուցադրվեն Դյուրերի բոլոր փորագրությունները, պատկերասրահում պահվող գերմանական գծանկարի ողջ հավաքածուն, 19-րդ դարի նկարիչ Ֆրիդրիխ Ֆրիշի 90 ճեպանկարների ալբոմը, որ հեղինակն ստեղծել է իր կովկասյան ճանապարհորդության ընթացքում, կներկայացվի նաեւ գերմանական ճենապակի։ Պատկերասրահի գրաֆիկայի բաժնի վարիչ Վիկտորյա Բաղալյանը հայտնեց, որ պատկերասրահի գերմանական արվեստի ողջ հավաքածուն բաղկացած է 300-ից ավելի ցուցանմուշներից։ Դրանցից են գերմանացի նկարիչների 6 գեղանկար, 22 գրաֆիկական, մոտ 200 փորագիր աշխատանքներ (օֆորտ եւ լիտոգրաֆիա), Բեռլինի եւ Մեյսենի ճենապակու շուրջ 75 նմուշներ, պատկերասրահում ցուցադրվող գերմանական կահույքը։ Հավաքածուն առավել ուշագրավ են դարձնում Դյուրերի, Յոհան Ռոսի, Քրիստիան Էռնեստ Դիտրիխի, 20-րդ դարի սկզբի մոդեռնիստական ուղղության ներկայացուցիչ Ֆրանց ֆոն Շտուկի գծանկարներն ու փորագրությունները։

ԵՏ

ԵՐԵՎԱՆ

«Վրեմյա» կրկին քայլում է ժամանակի հետ

Հոկտեմբերի 1-ին, համարյա մեկ տարվա ընդմիջումից հետո լույս է տեսել ռուսալեզու «Վրեմյա» թերթի 82-րդ համարը։ Նման երկարաժամկետ ընդմիջման պատճառը, ինչպես տեղեկացվում է թերթի առաջին համարում, համարում է «տնտեսական օղակը, որը ձգել է նաեւ մեր անկախ պարանոցը, սիրալիր կերպով լվացել է մեր գլուխը՝ ոչ առանց իշխանությունների օգնության»։ Այժմ «Վրեմյայի» նյութական վիճակը՝ դատելով նրա վարչության հայտարարությունից, զգալիորեն լավացել է, եւ թերթը, ինչպես նախկինում, չորեքշաբթի եւ շաբաթ օրերին Հայաստանի կրպակներում կհասկացվի՝ օրինակը 25 դրամով (մոտ 150 ռուբլով)։ Իսկ Ռուսաստանում, որտեղ նախատեսվում է տարածել թերթի 5 հազարանոց տպաքանակի մի մասը, գինը պայմանագրային է։

ԵՏ

"ԱՐՄԵՆԻԱ"
Հյուրանոցային համալիրը

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒՄ Է

«Արմենիա» հյուրանոցային համալիրի լավագույն խորհրդանիշի (էմբլեմա) և լոգոտիպի մրցույթ:
Լավագույնը ճանաչված նախագծի հեղինակը կստանա մրցանակ՝ 400 ամերիկյան դոլարի համարժեք դրամով:
Նախագծերը ընդունվում են մինչև 1994 թ. հոկտեմբերի 20-ը:
Տեղեկությունների համար զանգահարել: 56-40-58, 56-92-13

ՀՐԱՎԻՐՈՒՄ Է

անգլերենին տիրապետող, բարձրագույն կրթություն և աշխատանքի փորձ ունեցող աղջիկների՝ աշխատելու Բիզնես-կենտրոնում որպես թարգմանիչ
Պայմաններին ծանոթանալու համար դիմել հյուրանոցի կադրերի բաժին հետևյալ հասցեով՝

ք. Երևան, Հրամշապուհի արքայի փ.,
«Արմենիա» հյուրանոց, I մասնաշենք, II հարկ, 208 սենյակ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ ՍՊՈՐՏ

ԵՎՐՈ-96

Հայաստան-Կիպրոս խաղը դիմավորել արժանավայել

Հավաքականի մարզիչը սպզունում է

Երեկ Հայաստանի սպորտվարչությունում տեղի ունեցավ խորհրդակցություն նվիրված հոկտեմբերի 8-ին Երեւանում կայանալիք Եվրոպայի առաջնության Հայաստան-Կիպրոս խաղի նախապատրաստական աշխատանքների ընթացքին: Խորհրդակցությունը վարում էր ՀՀ սպորտվարչության պետ Ա.Ավետիսյանը: Խորհրդակցությանը մասնակցում էին բոլոր շահագրգիռ կողմերը՝ ՀՀ ֆեդերացիայի ղեկավարությունը, ՀՀ կապի նախարարության պատասխանատու աշխատակից Ա.Անդրեասյանը, «Հրազդան» համալիրի գլխավոր տնօրեն Ա.Արզումանյանը, ոստիկանության եւ մամուլի ներկայացուցիչները: «Հրազդան» մարզադաշտում տարվող աշխատանքների եւ նրա պատրաստվածության մասին հաղորդումով հանդես եկավ Ա. Արզումանյանը: «ՈւԵՖԱ-ն թույլատրել է տոմսեր վաճառել «Հրազդան» մարզադաշտի ընդհանուր տեղերի 20 տոկոսի չափով միայն (14 հազար): ՈւԵՖԱ-ի գավաթի խաղարկության «Արարատ»-ԲԿՄԱ հանդիպմանը ոստանում էր աննախադեպ տեղերում, որ վաճառումից հետո կարող է ընդունել 13 227 հանդիսական: Դրան ավելացավ նաեւ նոր վերանորոգված առանձին տրիբունան, որի կեղծավորի 7640 հանդիսական: Այսինքն, ընդհանուր հաշվարկով, այսօր «Հրազդանը» ոստանում է իր դռները բացել մոտավորապես 20 հազար հանդիսականների առջեւ: Նստարաններ են հանդիսատեսների, ամէն ցրի խնդիրը կարգավորվել է: Տոմսերը վաճառվելու են հանդիպումից երեք օր առաջ եւ միայն «Հրազդան» մարզադաշտի կրպակներում: Տոմսի արժեքը 300 դրամ է: Ինչքան էլ որ այն բանկ լինի մեր ֆուտբոլասերների համար, ՈւԵՖԱ-ի ուսումն է, թանի որ եվրոպական պաշտոնական խաղերի տոմսի արժեքը թույլատրվում է նվազագույնը եվրոպական 1 ֆունտ (մոտավորապես 277 դրամ): Պատճառը դրա է, թանի որ եկամուտներից տոկոս է մուծվում ՈւԵՖԱ-ին: Խաղի սկիզբը նույնպես ֆուտբոլի եվրոպական ասոցիացիայի մենաշնորհն է: Այն սկսվելու է ժամը 20-ին: Ցավոք, մինչեւ հիմա չեն կարգավորվել մեր փոխհարաբերությունները Հայաստանի հեռուստատեսության հետ: Խաղերը գովազդելու համար նրանք մեզ պետք է գումարներ մուծեն: Հակառակ դեպքում, խաղերը գովազդելու իրավունքը խլվում են մեր զրույցից: Հեռուստատեսությունը գովազդի բաժինն ունի եւ ֆուտբոլային խաղերի ժամանակ դրա շնորհիվ կարող է գումարներ աշխատել ու կարգավորել իր հարաբերությունները: Օգնության ձեռքերը նույնպես պետք է ուժեղացնեն խնդիր աշխատանքները մարզադաշտում: Խաղերի ընթացքում հանգիստ մեծ թիվ են կազմում անտոմս ֆուտբոլասերները: Մինչեւ հիմա չի լուծված, թե խաղադաշտի շուրջը ինչ գովազդային գրաստախտակներ են տեղադրվելու», ասաց նա:

Ահա են նաեւ կապի աշխատանքների հետ կապված խնդիրները:

Ա. Անդրեասյան (ՀՀ կապի նախարարություն). Մինչեւ օրս մենք ոչ մի ֆաքս չենք ստացել պատվիրատուներից, հատկապես Կիպրոսի կողմից խնդրանքը, թե որ տարածքային հետ հեռարձակվելու խաղը: Ֆեդերացիան իր կողմից «Սորոսինվեստի» հետ պայմանագիրը ստորագրել է միայնակ, եւ այսօր դժվարություններ առաջ ենք կանգնել»:

Բարձրացված հարցերի պատասխանով հանդես եկավ ՀՀ ֆուտբոլի ֆեդերացիայի նախագահ Ն.Ղազարյանը. «Ֆեդերացիան իր իրավունքներն ունի: «Սորոսինվեստ» ընկերության հետ կնքված պայմանագիրը, որ վերաբերում է Երեւանում կայանալիք խաղերի հեռուստագովազդման իրավունքին, միանգամայն ճիշտ է: ՈւԵՖԱ-ն իր անդամ երկրների օգնության բյուրոյի նախագահ դրն. Էղջեն եղել է Երեւանում եւ ծանոթանալով պայմանագրին, ասել է մեզ: Հաշվանկը ճիշտ է, եւ բոլորը պետք է օգնեն մեզ: Ինչ վերաբերում է գովազդային գրաստախտակներին, ասա ՈւԵՖԱ-ն համաձայնել է, որ այս խաղին նման գովազդներ չլինեն»:

Հավաքականի նախապատրաստական աշխատանքների մասին հաղորդումով հանդես եկավ ավագ մարզիչ Էդուարդ Մարգարովը. «Այսօր հավաքականը հանգրվանել է Դիլիջանի կլիմայական կրթակենտրոնում (?)՝ Առայժմ ներկա են 8 ֆուտբոլիստներ, որոնք զբաղված են Երեւանում: Մինչեւ հոկտեմբերի 7-ը, ամեն օր, «Նաիրի» մարզադաշտում ժամը 11-ին եւ 17-ին անցկացնելու ենք երկու պարապմունք: Խաղացողների ընդհանուր վիճակի մասին դեռ բան ասել չեմ կարող: Եւս ֆեդերացիայից խնդրել եմ տալ դիսկրետ մարզանվարքական հավաքի հնարավորություն, սակայն դա չի սովորվել: Այդ երկրներում հանդես եկող մեր հավաքականի ֆուտբոլիստների ֆունկցիոնալ վիճակն անհայտ է, քանի որ հանդես են գալիս Հայաստանում: Ուսի երկարաժամկետ մարզանավարքական հավաքները հնարավորություն կտային տեղի մեր ֆուտբոլիստների ընդհանուր վիճակը ինչ որ չափով բարելավել: Երեք օր վա ընթացքում միայն նյարդը կարելի է դաստիարակել: Եւ առանց ինձ չեմ սպասում: Հետագայում դրանք պետք է հաշվի առնենք, քանի որ հարցը ազգի պատվին է վերաբերում: Արձանագրությամբ պաշտոնական խաղին թույլատրվում է ընդգրկել 16 ֆուտբոլիստ: Եւ ամեն անգամ պետք եմ փոխարինել խաղացողի մեկ-երկու ֆուտբոլիստների: Այս հարցում էլ ֆեդերացիան ծնել չի մնկնում մեզ: Մալթայի հավաքականի հետ ընկերական խաղից առաջ հավաքականի ֆուտբոլիստներին պարգեւատրման խոստացան: Սակայն մինչեւ հիմա այդ գումարը չկա: Երբ հնարավորություն չկա, ուրեմն խոստում չպետք է տալ: Ինչ վերաբերում է Կիպրոսի հետ խաղին, առայժմ չենք հասցրել ստանալ մրցակցի խաղաոճը: Սակայն Անգլիայից եւ Կիպրոսից տեղեկանալ ենք ստացել եւ երբ հավաքվեն բոլոր չխանները, կփնտրեն մրցակցի տեսագրությունը:

Հայաստանի հավաքականը Բելգիայի հավաքականի հետ խաղից առաջ

Արմեն Պետրոսյան, Հարություն Աբրահամյան, Հարիես Մխիթարյան, Արամայիս Տոնոյան, Ռաֆիկ Գրիգորյան (բոլորն էլ «Արարատից»), երկու Սուքիասյան («Բոխում»-Բոխում, Գերմանիա), Վարդան Խաչատրյան («Մեսաուրոլ», Ջամբոլին, Ուկրաինա), Աշոտ Խաչատրյան, Հարիես Մխիթարյան (երկուսն էլ ԱՄՆ, Իսի լե Մուլինո, Ֆրանսիա), Սարգիս Հովհաննիսյանը («Լոկոմոտիվ» Մոսկվա, Ռուսաստան), Արթուր Պետրոսյան, Հարություն Վարդանյան (երկուսն էլ «Շիրակ»), Արմեն Ադամյան (ՀՄԸՄ, Երեւան), Երվանդ Կրբաշյան («Զենիթ», Սանկտ Պետերբուրգ, Ռուսաստան), Արտաշես Ադամյան («Սպարտակ», Պլովդիվ, Բուլղարիա), Վարդան Ղազարյան (ՀՄԸՄ, Բեյրութ, Լիբանան)», նշեց հավաքականի մարզիչը:

Հոկտեմբերի 7-ին Եվրոպայի առաջնության ընտրական խաղ է անցկացնելու նաեւ Հայաստանի երիտասարդական հավաքականը: Մրցակիցը լինելու է նույն երկրի երիտասարդական թիմը: Խաղը տեղի է ունենալու Աբովյանի «Կոտայք» ֆուտբոլային մարզադաշտում եւ սկսվելու է ժամը 15-ին: Թիմի նախապատրաստվածության մասին հաղորդումով հանդես եկավ հավաքականի ավագ մարզիչ Հովհաննես Զանազանյանը: Նա նշեց, որ Բելգիայի հավաքականի հետ խաղի համեմատ, թիմի կազմում տեղի է ունեցել չորս փոփոխություն: «Առաջին տուրում կրած ծանր պարտությունը հոգեբանորեն ծանր բեռ է մեր ֆուտբոլիստների մարզավիճակի վրա և տրամադրված ենք հատուցելու», ասաց Հ. Զանազանյանը:

Վերջում ՀՀ սպորտվարչության պետ Ա. Ավետիսյանը կոչ արեց բոլոր շահագրգիռ կողմերին անել հնարավոր ամեն ինչ արժանավայել դիմավորելու Հայաստան-Կիպրոս խաղը, որը նաեւ ազգի պատվի հարց է:

Մ. Բ.

ՀԱՅԵՐՆ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆՈՒՄ

Ներկայացնում ենք ՀՀ հավաքականի խաղացողներին

Ֆուտբոլային դինաստիա

ՍՈՒՐԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ,
Ստեփանակերտ-Երեւան

ԱՐՏԱՇԵՍ ԱԴԱՄՅԱՆ: Ծնվել է 1970 թվականի հուլիսի 12-ին Ստեփանակերտում: Հանդես է եկել Չոկսենբերգյանի «Սպարտակ», Ստեփանակերտի «Ղարաբաղ», Աբովյանի «Կոտայք», Երեւանի «Արարատ» թիմերում: Հիմա ելույթ է ունենում Բուլղարիայի Պլովդիվ քաղաքի «Սպարտակում»:

Արտաշես Ադամյանը ֆուտբոլային ընտանիքի ծնունդ է: Նրա հայրը՝ Արմո Ադամյանը, 1954 թվականից մինչեւ 1967 թիվը խաղացել է Ստեփանակերտի «Ղարաբաղ» թիմի կազ-

Արտաշես Ադամյան

մում մասնակցելով թե Ադրբեջանի եւ թե ԽՍՀՄ առաջնության խաղերին: 4 տղաների հայրը իր երեք որդիներին՝ Արսենին, Արմենին եւ Արտաշեսին, ֆուտբոլային ուսուցման տվեց Հայաստանի ֆուտբոլի մասնագիտացված դպրոցում: Երեք տղաներն էլ դարձան վարպետ թիմերի խաղացողներ: Կար ժամանակ, որ բոլորն էլ համատեղ խաղում էին Ստեփանակերտի «Ղարաբաղ» վարպետ թիմում: Հետո Արմենը տեղափոխվեց Աբովյանի «Կոտայք», որտեղ հաջողությամբ հանդես եկավ երկար տարիներ: «Կոտայքում» նրան միացավ նաեւ Արտաշեսը: Հիմա Արմեն Ադամյանը «Արարատի» նախկին խաղացողներ է. դուարդ Սարկիսովի եւ Արամայիս Եղիսկոպոսյանի հետ հաջողությամբ խաղում է Նովոռոսիյսկի «Չեռնոմորեց» թիմում, որը Ռուսաստանի առաջին խմբի առաջնության առաջատարներից է եւ հավակնում է բարձրագույն խումբ անցնելուն: Ադամյանների ավագ որդին՝ Արսենը, թողնելով մեծ ֆուտբոլը, իր ծնողն է վերցրել զենքը՝ հայրենի Ղարաբաղը պաշտպանելու համար: Ֆուտբոլիստ դարձավ նաեւ Ադամյանների փոքր որդին՝ Արայիկը, որը հանդես էր գալիս Ստեփանակերտի «Երազանք» վարպետ թիմում: Նա հիմա նույնպես ազատամարտիկ է:

Արմո Ադամյանի եղբորորդին՝ Աշոտ Ադամյանը, որը խաղում էր Կաղանի «Սյունիք» թիմում եւ 1991 թվականին դարձավ Հայաստանի չեմպիոն, հերոսաբար զոհվեց 1992 թվականի մայիսի 9-ին, Շուշիի գրավման ժամանակ:

Արտաշես Ադամյանը հարձակողական ոճի կիսապաշտպան է եւ հաճախ խաղում է հարձակման սուր ծայրում: Նա տիրապետում է հուժկու հարվածների եւ նուրբ խաղի: Համարձակ է ու միշտ նպատակամղված դեպի մրցակցի դարպասը: Հայկական ֆուտբոլային դպրոցի ուսուցումը հղկել է նրա անհատական վարպետությունը: Արտաշես Ադամյանը խաղացել է Հայաստանի պատանեկան հավաքականում: Երբ կազմավորվեց Հայաստանի Հանրապետության ազգային հավաքականը, Էդուարդ Մարգարովը նրան ընդգրկեց գլխավոր թիմում: Արտաշեսը մասնակցել է Հայաստանի հավաքականի առաջին հանդիպմանը Մոլդովայի հավաքականի հետ: Երբ 1992 թվականին Հայաստանի ընտրանին ուսումնամարզական հավաքի մեկնեց Բուլղարիա, այնտեղ անմիջապես նկատեցին Արտաշես Ադամյանին: Պլովդիվի «Սպարտակը» նրան հրավիրեց իր մոտ: Այդ ժամանակ «Սպարտակը», որը հանդես էր գալիս Բուլղարիայի առաջին խմբի առաջնությունում, ընթանում էր ընդամենը 18-րդ տեղում: Արտաշեսի հայտնվելով թիմը սկսեց արդյունավետ խաղ ցուցադրել եւ կտրուկ վերելք ապրել: «Սպարտակը» առաջնությունն ավարտեց 3-րդ տեղում: 1993-94 թթ. մրցաշրջանում Պլովդիվի թիմն այլեւս անկասելի էր: Վերջին երեք տուրից առաջ «Սպարտակն» ապահովեց առաջին տեղը եւ Բուլղարիայի բարձրագույն խմբի առաջնության ուղեգիր ձեռք բերեց: Այդ հաջողությունում մեծ էր Արտաշես Ադամյանի ներդրումը: Նա հմտորեն էր կազմակերպում խաղընկերների հարձակումները եւ արդյունավետ ավարտում գրոհները: Արտաշես Ադամյանը դարձավ 17 գոլի հեղինակ: Նա հիմա Պլովդիվի ֆուտբոլասերների եւ թիմի ամենասիրված խաղացողներից մեկն է եւ մեծ հեղինակություն է վայելում: Վերջերս սկսված Բուլղարիայի բարձրագույն խմբի առաջնության առաջին իսկ տուրում, ուժեղագույնների մրցաշարի նորեկը՝ Պլովդիվի «Սպարտակը», սեփական հարկի տակ 4-0 հաշվով անակնկալ հաղթանակ տարավ այդ երկրի ամենաչեմպիոնական թիմի՝ Սոֆիայի ԲԿՄԱ-ի նկատմամբ, որն ինչպես հայտնի է ՈւԵՖԱ-ի գավաթի խաղարկության ընտրական փուլում պայքարից հանեց Երեւանի «Արարատին»: Բելգիայի հավաքականի հետ Եվրոպայի առաջնության ընտրական փուլի խմբային մրցաշարի առաջին հանդիպումը ցույց տվեց, որ մեր հավաքականի ամենաթույլ կողմը գրոհն է: Ուստի պատահական չէ, որ մարզիչների կողմից որոնումները շարունակվում են եւ Կիպրոսի հետ խաղին հրավիրվել է նաեւ Արտաշես Ադամյանը: Նա այսօր Բուլղարիայի առաջնության հերթական տուրի խաղ կանցկացնի եւ կժամանի Երեւան: Արտաշես Ադամյանին հաջողություններ մաղթենք նաեւ Հայաստանի դրոշի ներքո:

ՇԱԽՄԱՏ

Գրոսմայստերն արագացնում է ընթացքը

Շախմատի Հայաստանի Հանրապետության տղամարդկանց բարձրագույն խմբի առաջնության 7-րդ տուրում միանձնյա առաջատար Վիգեն Միրումյանը (Երեւան) արագորեն ոչ-ոչի խաղալով Արա Մինասյանի հետ (Գյումրի), պահպանեց իր դիրքը: Պասանի շախմատիստը 7 հնարավորից վաստակել է 5 միավոր, եւ միակն է մրցաշարում, որ պարտություն չի կրել: Հանրահայտ գրոսմայստեր Արտաշես Մինասյանը կարեւոր հաղթանակ տարավ առաջատարներից մեկի՝ Արսեն Եղիազարյանի նկատմամբ եւ դուրս եկավ երկրորդ տեղ: Նա առաջատարին զիջում է կես միավորով: Նորայր Քալանթարյանը (Երեւան) հաղթեց Լեոնիկ Մանուկյանին (Արմավիր): Ոչ-ոքի ավարտվեց Տիգրան Նալբանդյան (Երեւան)-Մելիքսեթ Խաչիյան (Երեւան) հանդիպումը: Այսօր կայանալիք 8-րդ տուրում ուշադրության կենտրոնում կլինեն երկու առաջատարների՝ Ա.Մինասյանի եւ Վ.Միրումյանի, ինչպես նաեւ գրոսմայստերներ Ա.Անաստասյանի եւ Ա. Պետրոսյանի հանդիպումները:

Օլիմպիադան Հունաստանից Մոսկվա

Շախմատի համաշխարհային օլիմպիադան, ինչպես հայտնի է, պետք է տեղի ունենար Հունաստանում: Սակայն վերջին պահին կազմակերպիչները հրաժարվեցին օլիմպիադայից, պատճառաբանելով, որ դրա համար անհրաժեշտ գումարներ չունեն: Այն պետք է տեղի ունենա Մոսկվայում: Թե կանանց եւ թե տղամարդկանց համաշխարհային օլիմպիադաները սկսվելու են նոյեմբերի երկրորդ կեսին:

digitised by A.R.A.R.@

ՎԱՐՁԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

Հայտնում ենք, որ «Մելաթ-բանկի» Երեւանի մասնաճյուղը ընդունում է հետեւյալ մասնագետների եւ ծառայողների`

- Բանկի աշխատող, որը ունենա բարձրագույն կրթություն եւ տիրապետի անգլերեն լեզվին:
- Բանկի խորհրդատու, որը տիրապետում է PC համակարգին, տելեքս, ֆաքս համակարգի եւ մեքենագրության
- Գանձապահ
- Հավաքարար
- Ավտովարորդ, որը իմանա պարսկերեն:

Բանկի հասցեն` Հանրապետության հրապարակ, Փավստոս Բուզանդի (նախկին Սվերդլովի) փող. «Մելաթ-բանկ»

ԼԵՎՈՆ
ЛЕВОН
LEVON

«Լեւոն» ֆիրման հրավիրում է ուղիղ չարտերային չվերթների

Երեւան-Պրահա-Երեւան

երթուղով, որը կկայանա հոկտեմբերի 27-ին:
Կազմակերպվում է նաեւ 4-օրյա հանգիստ Պրահայի լավագույն հյուրանոցներում:
Ձեռներեց մարդկանց համար կընձեռվեն լայն հնարավորություններ Չեխիայի հեղինակավոր ֆիրմաների հետ փոխշահավետ պայմանագրեր կնքելու համար:
Ուղեւորության ընթացքում իննաթիռը կմնա Պրահայում:
Մանրամասն տեղեկությունների համար դիմել. հասցեն` Կիեւյան փ. ն. 1 (կամրջի սկզբում): Հեռ.` 27-27-85, 27-15-80

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

Հայաստանի Հանրապետության կառավարությանն առընթեր բարձրագույն որակավորման հանձնաժողովը (ՀՀ ԲՈՀ) հայտնում է որպես տարզաբանում. տեղեկացնում ենք բոլոր նախարարություններին, գերատեսչություններին, ձեռնարկությունների հիմնարկներին, որ Հայաստանի Հանրապետությունում գիտական աստիճան հավաստող փաստաթղթեր հետեւյալներն են`

1. ԽՍՀՄ բարձրագույն որակավորման հանձնաժողովի (ВАК СССР) վկայագիրը.
2. ՀՀ ԲՈՀ-ի վկայագիրը կամ դրան փոխարինող փաստաթուղթը.
3. Գիտական աստիճանը հավաստող այլ երկրի վկայագիրը ՀՀ ԲՈՀ-ի կողմից համապատասխանեցված (նոստրիֆիկացված) լինելու դեպքում:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Հայաստանի ավանդատուների պաշտպանության միությունը հրավիրում է տուժած ավանդատուների հանրահավաքի, օպերայի հրապարակ հոկտեմբերի 9-ին, ժամը 12-ին:

Հրապարակվելու է կարեւոր հաղորդագրություն:

Նախագահություն

Travel Company "ARMINTERTOUR"

Armenia, Yerevan, str. Akopa Akopjan 2, tel. 22.24.50

«ԱՐՄԻՆՏԵՐՏՈՒՐ» ֆիրման շարունակում է կանոնավոր չվերթներ

ԵՐԵՎԱՆ-ԲՈՒՐԳԱՍ-ԵՐԵՎԱՆ

երթուղով ամեն չորեքշաբթի:
Բուրգասից կազմակերպվում է 4 օրյա ուղեւորության դեպի Ստամբուլ: Երեխաներին` զեղչով:
Մանրամասն տեղեկությունների համար դիմեք`
Երեւան, Հ. Հակոբյան 2 (Մերգելյան ինստիտուտի դիմաց) եւ «ԱՆԻ» հյուրանոց, 622 սենյակ
Հեռ. 27-24-50, 27-20-08, 59-46-22

A STYLE

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՆԵՐԻ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ԿՈՂՄԻՑ ՀԻՄՆԱԴՐՎԱԾ «ԶԱՐԿԵՐԱԿ» շաբաթաթերթը (գրանցման թիվ 382) հայտարարում է լրագրողների եւ գեղարվեստական խմբագրի մրցույթ: Հաղթողները աշխատանքի կընդունվեն խմբագրությունում:

Հասցեն Վարդանանց 13
(Կինոյի տան հարեւանությամբ)
երկրորդ հարկ.
հեռ. 570268, 570772

ՄԻ ՄՏԱՀՈԳՎԵՔ ՁԵՐ ԿԱԹԻ ՈՐԱԿԻ ԵՎ ՔԱՆԱԿԻ ՀԱՄԱՐ ՎՍՏԱՀԵ՛Ք ՁԵՐ ՕՐԳԱՆԻԶՄԻՆ

Մ՛ի մտահոգվեք, որ աղքատիկ սնունդը կարող է վնասել կաթնարտադրությանը, կամ կաթը դառնել թույլ ու անորակ: Այն կարող է նոսր ու ջրիկ թվալ, բայց պարունակում է նոր կյանքի համար պահանջվող բոլոր բաղադրիչները: Վստահե՛ք ձեր օրգանիզմին: Այն կյանք է ծնում եւ ապահովում նրա գոյատեւումը անկախ ժամանակի ու պայմանների դժվարություններից:

Հետեւե՛ք ցուցումներին` կհասնեք հաջողության

Հիվանդանոցում երեխային միշտ ձեր սենյակում պահեք: Այսպիսով կարող եք հաճախ կերակրել թե՛ ցերեկը եւ թե՛ գիշերը:

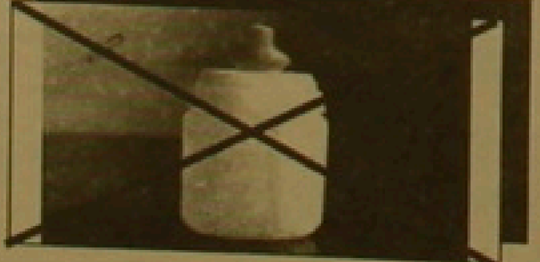

Ո՛չ կաթ, ո՛չ ջուր, ո՛չ թեյ, ո՛չ հյութ: Ոչի՛նչ հարկավոր չէ, բացի մայրական կաթից առաջին 4-ից 6 ամսում:

Կերակրեք միա՛յն ու միայն կրծքով 4-ից 6 ամիս:

Մայրական կաթ: Սա միակ սնունդն է, որն անհրաժեշտ է երեխայի կյանքի առաջին 4-ից 6 ամսում: Այն փոքրիկին կպաշտպանի վարակիչներից:

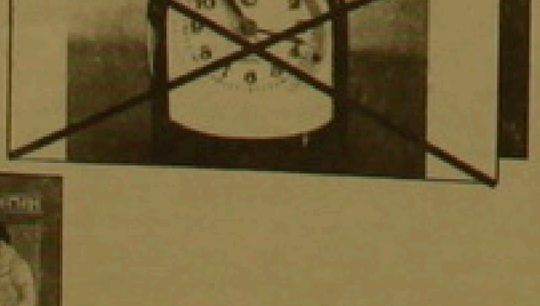

Ռեժիմով մի՛ կերակրեք: Կերակրեք պահանջ` ե՛ւ ցերեկը, ե՛ւ գիշերը: Հաճախ կերակրեք: Հաճախակի կերակրումները կնպաստեն կաթնարտադրությանը:

Կրծքով կերակրելու նոր ցուցումների գրքույկը ձեռք բերելու համար դիմեք ձեր շրջանի պոլիկլինիկա

A STYLE

«Պարբերական» հրատարակչության տպարան, Երեւան-23 Արշակունյաց 2 Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69149. Պատվեր 1860 Տպաքանակը` 5000 Ստորագրված է տպագրության` 4. 10. 1994 Գինը` 10 դրամ

digitised by A.R.A.R.@